

Ako žiť v karanténe pre druhých

Tomáš Hudák: Ako som sa stal ateistom

Musíte druhým vedieť vysvetliť, prečo veríte

oblíbený
časopis

aktuálny
web

hodnotné
knihy

inšpiratívne
podujatia

Portál nm.sk potrebuje vašu podporu.

Koronavírus zmenil naše životy. Niektoré podniky ochromil čiastočne, iné úplne. Portál nm.sk navštevuje stále viac ľudí (v marci 2020 boli naše stránky zobrazené takmer 180-tisíckrát).

Chceme ponúkať kvalitný obsah aj naďalej a prinášať hodnoty jednoty a dialógu špeciálne v týchto náročných chvíľach izolácie čo najväčšiemu počtu ľudí. Náš obsah ostáva otvorený i pre tých, ktorí nás finančne nemôžu podporiť.

V týchto mimoriadne ťažkých časoch však potrebujeme ešte výraznejšie finančnú podporu. Pomôžete nám tak byť tu pre všetkých.

Srdečne ďakujeme!

“

Od roku 1997 žijeme aj s rodinou v USA. Spiritualitu jednoty žijeme aj tu, kde nás Boh poslal. Slovenský časopis Nové mesto je pre nás veľkým darom, pretože tam nachádzame príspevky našich priateľov a tiež rodinných príslušníkov.

Mária Lazoríková, dôchodkyňa

nm.sk je pre mňa podstatnou súčasťou mediálneho priestoru, v ktorom chcem, aby bol zastúpený pozitívizmus, nádej, dobrota a služba ostatným. Hodnoty, ktoré sprostredkúva, sú tým, čím je kvas pre chlieb; sú malým horčičným semenom, z ktorého raz vyrastie veľký strom.

Peter Šterbák, riaditeľ IT oddelenia

“

“

Podporujem Nové mesto, pretože cítim a vidím zmysel tohto projektu. Príspevky sú stabilné, citlivé a niekedy i odvážne; rozširujú a formujú pohľad. Oceňujem profesionálny rozmer a úctivú prácu so slovom a témou.

Silvia Kerčáková, charitná pracovníčka

www.nm.sk/podpora

Nie je to na nás

Zuzana Hanusová

Žijeme vo zvláštnych časoch a ešte dva mesiace dozadu by nikto neuveril, keby nám vykreslili realitu dní, ktoré prežíva už takmer celý svet. Ešte nikdy neprežívali takmer všetci obyvatelia zemegule podobné strasti naraz v tom istom čase. V Európe, Amerike, Austrálii, Brazílii, Indii... všade sa dnes trápime rovnakými vecami. Máme deti zavreté doma, musíme stíhať prácu z domu a výučbu svojich detí, starí ľudia sú izolovaní od svojich rodín a svoje vnúčatá vidia len cez internetové pripojenia, pracovné stretnutia sa dejú už len online. V horšom prípade ľudia riešia strach z nákazy či straty zamestnania, pokles rodinných príjmov a existenčné otázky, či nebudaj smrť svojich blízkych. Globálny rozmer sveta sa scvrkol na tému okolo neviditeľného mikroskopického vírusu, ktorý nás všetkých vyradil z chodu doterajšej rutiny.

Uvedomila som si to, keď sme sa po piatich rokoch spojili prostredníctvom Skype s rodinami z rôznych krajín od Panamy, Brazílie, Ruska po Švajčiarsko a Taliansko, s ktorými sme strávili desať mesiacov spoločne na formačnej škole rodín v talianskom komunitnom mestečku Loppiano neďaleko Florencie. Bolo fascinujúce počuť, že každá rodina rieši presne tie isté problémy ako my. Mali sme len jednu tému, ako dobre prežiť časy, ktoré zatriasli systémom, v ktorom sme sa dovtedy suverénne pohybovali.

Aj keď to na prvý pohľad vyzerá tak, akoby sa celé snaženie o jednotu, ktoré je poslaním našej spirituality, zastavilo – zavreté hranice, kostoly, zrušené zhromaždenia, utlmený komunitný život, zastavená letecká doprava a každá rodina sa stala bunkou sama pre seba vo svojom malom svete. Toto všetko však môžeme vnímať aj inak. V časoch komunizmu, keď bola obmedzená sloboda pohybu, sloboda pracovnej

i osobnej realizácie, keď bol kontrolovaný život kresťanských spoločenstiev, paradoxne klíčila v ľuďoch túžba po slobode. Podzemná cirkev a tajné spoločenstvá vyšli z týchto desaťročí posilnené, lebo nemožnosť sa verejne prihlásiť k svojej viere, nežiť verejne vo svojej komunite, uzavretý život v rodinách, spôsobili, že ľudia v sebe o to viac zakorenili svoje hodnoty a hľadali kreatívne cesty, ako svoju vieru žiť aj prejavíť naplno. Samozrejme, dôvody a okolnosti týchto období sa nedajú porovnávať. Máme však istú nádej, že z bolestných etáp, keď sme zažili obmedzenia, sme vyšli posilnení. Tento špeciálny čas aj dnes mnohí prežívajú kreatívnym spôsobom. Obmedzenie pohybu a život za múrmi bytov neobmedzili ľudí v tom, aby hľadali nové spôsoby, ako žiť komunitne, ako zažívať spoločenstvo, ako žiť v období karantény pre druhých ľudí napriek spoločenskej izolácii.

Vďaka internetu je dnes svet prepojený ako nikdy predtým, sme však nútení spomaliť a neutekať pred problémami v našich rodinách do práce či do spoločenstiev. Sme nútení pracovať na autentických vzťahoch s najbližšími, niet kam ujsť. Aktivizmom, ktorý sa stal našou barličkou pre vnútorný nepokoj a plytký duchovný život, už nikoho neoklame, hlavne nie samých seba. Sme nútení byť sami so sebou a hľadať cesty, ako sa v tejto situácii nesťažovať, nezvyknúť si na pohodlnosť a výhovorky, ale zvnútornení vychádzať zo seba, aby sme videli potreby ľudí okolo nás a nezabudli pri tom na svet za našimi hranicami. Len autentickí ľudia, ktorí vedia, kam smerujú a odkiaľ vychádzajú, môžu robiť veľké veci aj zo svojej obývačky. Lebo za chodom našich dejín nie sme my, ale Boh, on svoje stvorenie posúva k pravej jednote duší.

nové mesto

www.nm.sk

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová **Vedúca vydania** Mária

Valigová **Technická redaktorka** Ľubica Hrmová **Jazyková**

redaktorka Mária Majemíková **Administratíva redakcie** Anna

Melničáková **Redakčná rada** Tomáš Angelovič, Ignác Brosch,

Katarína Alberty Ondrejková, Tomáš Lencz, Veronika Sýkorová, Mária

Valigová **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Kmeť, Katarína

Jančíšínová, Rút Bryčdlová, Jozefína Brezovská, Božena Sládečková

Grafická úprava a sadzba Eva Veselá, Zuzana a Jozef Turlíkovci

Fotografia na obálke Július Kotus **Tlač** VMV Prešov

máj – jún 2020. Dvojmesačník, 29. ročník

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu

www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Trnave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 20. apríl 2020

ako

**žijeme
v karanténe
pre druhých**

Dobre sa zakoreniť v prítomnosti

„Oslavovať, aby sme sa stretli“, tak znelo motto, ktoré sme si ako Hnutie fokoláre vybrali, aby sme si v roku 2020 po celom svete pripomínali sto rokov od narodenia našej zakladateľky Chiary Lubichovej. Ešte pred niekoľkými týždňami sa nám zdalo vhodné zvolené, aby sme rôznym spôsobom oslávili osobnosť našej zakladateľky a charizmu, ktorú jej Boh zveril a ktorú ona tak veľkodušne odovzdávala ďalej. Našou túžbou je, aby sa s ňou ľudia dnes stretali naživo a nevnímali ju len ako nostalgickú spomienku; aby ju nachádzali v jej spiritualite, v jej dieľach a najmä v jej „ľude“, teda v tých, ktorí v súčasnosti žijú podľa jej ducha bratstva, spoločenstva a jednoty.

Od 7. decembra 2019 sme sa tešili z mnohých udalostí, ktoré sa konali vo svete. Priali sme si, aby oslavy pokračovali. V priebehu krátkeho času sa však scenár zmenil a motto „oslavovať, aby sme sa stretli“ môže v súčasnej situácii vyznievať nevhodne: aj my sme pozastavili všetky oslavy a podujatia. Pandémia spôsobená koronavírusom núti čoraz viac krajín po celej planéte k dras-tickým opatreniam, aby sa nákaza spomalila: izolácia a fyzická vzdialenosť sú dnes tými najúčinnjšími nástrojmi. Dokazujú to niektoré náznaky, prichádzajúce k nám z Číny, ktorú sme celé týždne s obavami sprevádzali. Tu, v Taliansku, a v mnohých ďalších krajinách sveta je však situácia ešte stále veľmi vážna.

Pre mnohých z nás, ktorí žijeme v izolácii, je to celkom nová skúsenosť. Má nielen sociálny a psychologický rozmer, ale aj veľmi silný duchovný dosah.

Platí to o všetkých a zvlášť o kresťanoch. Táto situácia sa dotýka aj najvnútornejšieho rozmeru našej špecifickej spirituality, podľa ktorej ako Hnutie fokoláre žijeme. Sme stvorení pre spoločenstvo a jednotu. Schopnosť vytvárať vzťahy je azda tou najpríznačnejšou črtou človeka, ktorý spoznal a prijal Chiarinho ducha. A práve táto dimenzia je teraz zdanlivo najviac obmedzená.

Lásku však nemožno obmedziť. Práve to zakúšame počas týchto dramatických a bolestných dní. Viac než inokedy prichádzajú zo všetkých kútov sveta svedectvá ľudí, ktorí zapojili tvorivosť a predstavivosť a darujú sa druhým aj uprostred náročných a neobvyklých podmienok: deti, ktoré rozprávajú o malých-veľkých skutkoch lásky, aby prekonali ťažkosti spojené s pobydom doma; chlapci a dievčatá, ktorí sa spájajú cez internet, aby vytvorili modlitbovú štafetu; podnikatelia, ktorí idú proti prúdu, aby neprofitovali z núdzovej situácie, no dali sa do služby spoločného dobra aj na úkor osobného zisku. Existuje mnoho spôsobov, ako ponúknuť podporu a útechu: predovšetkým modlitbou, telefonátom, správou cez WhatsApp,

mailom... Nech sa nikto necíti sám, ani tí, čo sú doma, chorí, ako ani tí, ktorí robia všetko pre to, aby liečili, prinášali útechu, sprevádzali tých, ktorí znášajú dôsledky tejto situácie. Prichádzajú aj správy o solidarite, ktoré nám pomáhajú roztvoriť si srdce dokorán aj ponad hranice krízovej situácie vyvolanej koronavírusom. Tak mladí zo Sýrie aj uprostred dramatických okolností, v ktorých žijú, nachádzajú silu myslieť na nás v Taliansku. Práve mladí nás učia, že skúsenosti, ktoré komunikujeme na sociálnych sieťach, sa šíria, pretože aj dobro vie byť nákazlivé.

Vďaka týmto svedectvám som dospela k presvedčeniu, že oslavy stého výročia narodenia Chiary Lubichovej vlastne pokračujú a motto „Oslavovať, aby sme sa stretli“ je v skutočnosti aktuálnejšie než inokedy.

Je to náš nebeský Otec a možno aj sama Chiara, ktorí nás pozývajú prežívať tento jubilejný rok hlbším a autentickejším spôsobom. Aj napriek rôznym obmedzeniam, ako je nemožnosť sláviť spoločne Eucharistiu, opäť objavujeme živú a silnú Ježišovu prítomnosť v žitom evanjeliu, v bratovi, ktorého milujeme, a uprostred tých, ktorí sú aj na diaľku zjednotení v jeho mene. Vďaka našej zakladateľke však zvlášť objavujeme jej veľkú lásku, jej Ženícha, Ježiša Opusteného – „Chiarinho Boha“, ako rád hovorí Mons. Lauro Tisi, tridentský arcibiskup. Je to Boh, ktorý prekročil všetky hranice, aby pojal do seba každú hraničnú skúsenosť a dal jej hodnotu. Je to Boh, ktorý sa stal perifériou, aby nám dal pochopiť, že aj v tej najkrajnejšej situácii sa s ním môžeme stretnúť. Je to Boh, ktorý na seba vzal každú bolesť, úzkosť, zúfalstvo a clivotu, aby nás naučil, že prijatá bolesť premenená na lásku je nevyčerpatelným zdrojom nádeje a života. V tom spočíva výzva súčasnej planetárnej krízovej situácie: ne-

utekať, nesnažiť sa len prežiť, aby sme sa živí a zdraví dostali do cieľa, no dobre sa zakoreniť v prítomnosti. Vnímať každú bolestnú situáciu, ktorá sa dotýka nás či iných, prijať ju a čeliť jej a urobiť z nej miesto stretnutia s Ježišom Opusteným. Takto v láske k nemu nachádzať silu a kreativitu pri budovaní vzťahov bratstva a lásky aj v tejto zložitej situácii. Pre Chiaru bolo každé stretnutie so „Ženíchom“, Ježišom Opusteným, sviatkom, slávnosťou. Som presvedčená o tom, že keď sa stretneme s ním, stretneme sa aj s ňou, pretože sa naučíme, tak ako sa o to aj ona snažila, hľadiť na každú situáciu Božími očami. Azda aj my budeme mať takto príležitosť zopakovať si skúsenosť Chiary a jej spoločníčok, ktoré si „takmer“ ani neuvedomili vojnu, ani jej koniec. Boli totiž natoľko uchvátené Bohom a jeho láskou, že prežívaná skutočnosť, konkrétna láska, ktorá prúdila medzi nimi a mnohými obyvateľmi mesta, bola silnejšia než všetko ostatné.

Nevieme, ako dlho ešte potrvá tento núdzový stav: možno týždne či mesiace. No pominie. Svet, ktorý nájdeme na konci tunela, budujeme už teraz.

*L'Osservatore Romano,
2. apríla 2020*

*Núdzový stav
pominie. No svet,
ktorý nás čaká
na konci tunela,
budujeme
už teraz.*

Emmaus Maria Voceová

Prezidentka Hnutia fokoláre. Narodila sa v Kalábrii v južnom Taliansku. Povoláním právnička. Za prezidentku bola zvolená v roku 2008, po smrti Chiary Lubichovej, zakladateľky Hnutia fokoláre.

Alena Davidová

Pracuje ako riaditeľka rómskej školy v Kecerovciach neďaleko Košíc, je vydatá a má dvoch synov.

Kedy sa naskytne lepšia príležitosť učiť sa, ako „učiť s láskou“?

Ako v novej situácii pristupovať k žiakom a učiteľom?

Šestnásteho marca sa s príchodom COVID-19 vyučovací proces v školách na Slovensku zastavil. Škola sa presunula do domácností, do domovov aj do toho nášho, a to dvojnásobne. Stala som sa mamou-učiteľkou pre školu mojich detí a mamou-riaditeľkou pre tú „moju“ školu. Nazvala som si tento stav sama pre seba: „COVID-ŠKOLA“.

Naša malá kuchyňa sa stala školskou jedálňou, spálňa kanceláriou riaditeľky a detská izba triedou. Obe školy sa miešali jedna cez druhú. Prichádzali úplne absurdné kombinácie otázok, ako napríklad: Mám sadiť cibuľku so synom ako projekt z pracovného vyučovania, či mám hľadať spôsob, ako doručiť úlohy žiakom do osady? Mám ísť do práce, ešte kým sa dá, či radšej si ísť nakúpiť? Je to naozaj také nebezpečné vyjsť von? Budú chcieť asistenti roznášať úlohy žiakom?

Namiesto sto mailov denne ich začalo prichádzať dvesto, namiesto desiatich otázok v nich prichádzalo aspoň dvadsať. Nie, môj život sa nezastavil, ako to všetci hovoria, dokonca sa ani nespomalil. Práve naopak, nabral na rýchllosti a naliehavosti rozhodnutí. Mala som pocit, že aj ja pracujem v krízovom štábe a riešim úlohy, na ktoré teraz nie sú správne odpovede.

A až po niekoľkých dňoch, keď mi už bolo jasné, že táto COVID-ŠKOLA je našou realitou na dlhší čas, som si uvedomila: V tejto COVID-ŠKOLE neexistujú ciele ani plány. Neexistujú ani stereotypy a overené postupy. Len na tebe záleží, aký cieľ a výchovno-vzdelávací program v COVID-ŠKOLE zvolíš.

Jediné, čo by ti malo byť teraz jasné, je, že sa máš snažiť žiť dobre v prítomnom okamihu a milovať. Tiež vieš, že všetci rozprávajú o spolupatričnosti a vzájomnej pomoci, šijú rúška a tleskajú na balkónoch svojich bytov. Tak to využi! Kedy sa naskytne lepšia príležitosť učiť sa, ako „učiť s láskou“, keď nie teraz? Čo keby sa hlavným vzdelávacím cieľom na tento čas stala schopnosť viesť dialóg? Ale taký „pravý“ dialóg, ktorý má aj fázu počúvania (to len preto, že na túto fázu väčšina učiteľov zabúda) a fázu záujmu o toho druhého.

S týmto poznaním v srdci som napísala mail svojim učiteľom, ale aj sama sebe: Pýtajte sa, čo vaše deti potrebujú, aby splnili úlohy.

Hľadajte spôsoby a možnosti komunikácie.

Vytvárajte pracovné skupiny, telefonujte, mailujte. S láskou ich počúvajte a zaujímajte sa o ne.

Nesmieme nechať ani jedno dieťa, ktoré sa chce učiť, bez našej podpory. Dávajte im pocit istoty, že ste tu pre ne.

Po konferenčných hovoroch s učiteľmi som si uvedomila, že v tomto mimoriadnom čase učiteľ každý deň vstupuje do obývačky, detskej izby, kuchyne svojich žiakov. Vidí ich podmienky na vlastné oči. Vidí fotky, videá. Už viac nie je anonymnou osobou, ktorá vidí rodičov trikrát za rok. Už neostáva za dverami inštitúcie s názvom: Základná škola... Pod tlakom COVID-19 je učiteľ pozývaný do domovov, do obyčajného života svojich žiakov. A dostáva nové možnosti... milovať, viesť dialóg, ukázať svoju ľudskosť, byť tam na chvíľu pre nich...

Nevieme, či je toto reforma školstva a či si ju niekto takto predstavoval..., ale určite je to jedinečná šanca začať.

Randenie v karanténe

Aj v rodine sa kreativite, ako žiť pre druhých, nekladú medze, hoci žijeme v prísnej karanténe...

Odkedy sme sa ocitli uzavretí v byte a na povinnú vychádzku so psom môžeme ísť len po jednom, začali nám tieto vzácne hodiny chýbať. Je to zvláštne, pomyslela som si. Na jednej strane potrebujeme stereotypy, pevný plán, lebo aj rutina a poriadok okolo nás nám v tomto špeciálnom období pomáhajú zachovať si pokoj, na druhej strane mi chýba akási výnimčnosť, niečo, čo by sa vymykalo zo zabehaných kolají, na čo by som sa mohla tešiť.

Vyslovila som preto svoju túžbu pred manželom. Zapojili sme fantáziu a kreativitu a tak, ako keď boli deti malé a nemohli sme sa večer z domu vzdialiť, pozvali sme jeden druhého do reštaurácie do susednej izby.

Vyupratovali sme ju, preniesli skladací balkónový stôl, ktorý sme si pekne prestreli, a k zapálenej sviečke a dobrému jedlu s pohárom vína sme si pustili príjemnú hudbu. Naše dospievajúce deti nám fandili a dopriali nám ničím nerušený večer. Randenie v karanténe nám zachutilo a do rozpisu týždňa tak pribudla staronová aktivita. V zdanlivo nemeniacej sa všednosti sme si tak navzájom darovali možnosť prehĺbiť sa ešte viac v komunikácii a využiť každú voľnú chvíľu na prejav nehy a nezištnej pozornosti.

Počas karantény sa vo mne zároveň ozvali aj iné, zatiaľ možno neodkryté túžby. Pochádzam z veľkej súdržnej rodiny, ktorá sa aj teraz v čase izolácie každý večer stretáva na Skype, aby sa spolu modlila. Keď som videla na monitore tváričky všetkých svojich synovcov a neterí, napadlo mi urobiť pre tých mladších každé dva-tri dni stretnutie, istú malú duchovnú formáciu.

Pozvala som ich preto na stretko v karanténe, znova – ako inak – prostredníctvom videohovoru. Cítila som,

Randenie v karanténe nám zachutilo a do rozpisu týždňa tak pribudla staronová aktivita.

že deti tak ako my sú v tomto náročnom čase vystavené veľkému tlaku negatívnych správ a v narušenom rytme dňa sa často nudia. Chcela som im pomôcť, aby v pravidelnom stretávaní sa našli iskru, túžbu využiť dobre obdobie, v ktorom sa aj im mnoho zabehovaných vecí zrátilo. Desať detí vo veku od tri a pol do jedenásť rokov sa okamžite nadchlo a ja azda ešte viac. Na začiatku sme si dohodli pravidlá komunikácie a deti ich neuveriteľne rešpektujú. Pripravujem si pre ne program a materiál ako do školy, kreslíme, rozprávame sa, spoločne objavujeme krásy života s Bohom. Nevieme sa dočkať, kedy sa opäť „stretneme“, kedy si ukážeme a povieme, čo dobré sme za tých pár dní pre druhých urobili. Deti ma svojou čistotou a úprimnosťou prizvali do svojho sveta, v ktorom sa aj prekážky a ťažkosti prekonávajú akosi ľahšie.

Napriek bolestnej situácii spojenjej s koronavírusom, v ktorej sme sa náhle všetci ocitli, som však našla aj mnoho nových, pozitívnych podnetov, vďaka ktorým do každého ďalšieho dňa vstávam ľahšie. Stačí hľadiť nahor, pozerať sa pred seba a všímať si ľudí okolo seba. Inšpirácia potom na seba nedá dlho čakať.

Katarína Jančíšinová

Redaktorka portálu nm.sk. Vyštudovala slovenský, nemecký a taliansky jazyk. Momentálne žije v Taliansku. Pracuje ako prekladateľka a tlmočníčka. Je vydatá a má tri deti.

Pozerajme zo svojich okien strachu na blížnych okolo nás

Pracovná neistota či odlúčenosť od vnúťat nás nezabrzdí v živote pre druhých.

Nik nemá na položenú otázku odpoveď. Ten vzácny čas, ktorý sme v posledných rokoch nemali skoro na nič, zamrzol a je ho neúrekom, na rozdávanie! V dome, kde žijeme s manželom a synom Petrom, práca s drevom, reštaurovanie, tvorivosť a umenie naplňa aktivity našich rúk. Často sa maľovanie a kreslenie stáva výrazovým prostriedkom komunikácie medzi nami. Syn Peter v prvých dňoch novej situácie postavil pred náš zrak kurióznu tvár Krista, ktorú vytvoril metalovým zlatom na tmavom podklade, kde veľmi jemne a citlivo naznačil Kristove oči a jeho tvár. Od rána do večera na nás hľadí nový obraz skúmaným pohľadom. V rôznych etapách dňa dostáva tajomná tvár Spasiteľa iný a hlboký význam. Žijeme pred jeho tvárou. Jediné, čo môžeme dnes pevne uchopiť, je prítomný okamih. Náš malý rodinný svet, v ktorom žijeme, sa predstavuje na iný čas. Zatvorili sme malú ramársku dielňu a urobili sme si krízový plán, ako ísť ďalej deň za dňom. Zostať v režime, naučiť sa vystačiť s málom, napiecť chlebič a chodiť von do záhradky...

Prišli neľahké začiatky nových dní, prepletené správami a informáciami o šírení nákazy a dlhé ranné chvíle...

Niekedy si dáme s manželom skoro obradným spôsobom aj dve kávy za sebou. „Na všetko krásne máme čas!“ – tíško znie pieseň z rádia. Máme ešte čas? A ako ho zmysluplne využiť? Telefón odrazu nezvoní a chvíle, keď sa

počas obeda niekedy dva aj tri razy bežalo obslužiť zákazníkov, sú už iba ako sen.

V nezvyčajnom tichu sa nám ozval istý priateľ kňaz s požiadavkou na rýchlu výrobu spovednice z plexiskla, aby sa mohol aj on, aj farníci chrániť pred nebezpečným vírusom. Manžel objednal veľký rozmer plexiskla a našiel v zásobe hranoly, z ktorých narezal, napíli a poskladal bezpečnú konštrukciu. Zaujímavé a neobvyklé zadanie v práci nás potešilo a manžel s veľkou precíznosťou skonštruoval netradičnú zákazku. Keďže sa zatvorili všetky firmy, veľké sklo z plastu priniesli manžel so synom v rukách z firmy v našej štvrti. Prišli úplne zmorení, ale šťastní, že môžu prispieť malou obetou.

Často skloňované slovo „rúško“ sa dostalo odrazu na prvé miesto v našom slovníku. Jeho nedostatok vyvolal takmer paniku. Naposledy som sa s ním stretla v pôrodnici pred 38 rokmi, keď sa narodili naše dvojčiky. Nikdy by mi nenapadlo, aký vzácny artikel mám doma v zásobách rôznych bavlnených látok.

Paralela medzi rúškom Veroniky, ktoré ponúkla Kristovi na krížovej ceste, a ochranným prostriedkom dnešných dní, sa stáva viac ako aktuálnou. Veronika chcela uchrániť zmučenú Ježišovu tvár a my sa dnes potrebujeme chrániť pred nebezpečnou nákazou, ktorá mučí ľudstvo. Hľa, VI. zastavenie krížovej cesty, na ktorom odrazu všetci stojíme.

Dávno odložený šijací stroj sa dostal k slovu a zásoby materiálov z plátna zaplnili môj ateliér. Našla som veľa výborných návodov a vy-

Katarína Böhmová

Akademická maliarka, žije a tvorí v Bratislave. Je vydatá, má 4 deti a 9 vnúťat. Venuje sa odevnej a maliarskej tvorbe a realizácii liturgických rúch.

Vyštudovala Vysokú školu umeleckého priemyslu v Prahe v ateliéri Odevného výtvarníctva.

skúšala som si strihy rúšok na tvár. Dokonca aj veľmi potrebné gumičky a stužky momentálne nedostupné pre zatvorené predajne získala moja švagriná v Senci od pani z galantérie. Tu sa ozvali susedia, mladí medicí, lekárka z hospicu a mnohí blízki. Potreba rúšok sa otvorila všade navôkol. Všimla som si na sociálnej sieti jedného nášho farníka, staršieho pána, že je často aktívny, a napísala som mu, ako sa má, či niečo nepotrebuje a či má rúško. Na druhý deň sme mu jedno vložili do schránky. Je sám v byte a nevychádza von.

Často sme sedávali v kostolíku a podávali si ruky na znak pokoja, teraz môžeme aspoň zdvihnúť telefón a počuť sa. Na ďalší večer sme niesli ďalšie rúška k lekárke z našej farnosti. Suseda práve pred domom krmila mačky. Srdečne sme sa pozdravili a dali do reči o momentálnej situácii. Tiež sme jej ponúkli rúško. Vďačne ho prijala a na druhý deň povedala manželovi, že keď teraz nemáme prácu, ona prinesie niečo na rámovanie...

Náš osamelý a inak obdarovaný sused Vojto z vedľajšej ulice, ktorý sa u nás v posledných mesiacoch zvykol zastaviť pre pár drobných, chodí teraz denne k nám, netušiac, v akej kríze je svet. Bez rúška, vydesený, nechápe, že všetky obchody zatvárajú. Stal sa naším reálnym živým Ježišom. Lieky, obedy, kus chleba... to sú malé mince, ktoré dlhujeme svetu a ľuďom, ktorí sa dostali často do nepriaznivých okolností. Uvariť o jednu porciu navyše takmer nič nestojí a ani nám to nechýba.

V sobotu pri práci v záhrade sme spomínali na naše vnúčatá, ako sa tešili návštevám u nás a poskakovali na trávniku a veselo džavotali. Poletovali ako motýle a naplňali radosťou každý kút. Manžel pripravoval domáce hot dogy a kuracie nugetky. Vinea nemohla chýbať a taktiež sa vždy našla nejaká dobrota. Prestierali sa veľké stoly a servírovalo sa detské i dospelácke menu. Dcéry prichádzali obťažkané deťmi a vzájomná radosť a láska ko-

lovala. Odrazu nemôžu k nám a my k nim! Dnes pri spomienkach na naše vnúčatá som cez vysoký živý plot začula jasný pozdrav dieťaťa. Nebolo ho vidieť, tak som podišla bližšie. Stálo tam dievčatko, asi sedemročné. Hovorím mu: „Ako krásne si nás pozdravila, pripomínaš mi naše vnúčatá, ako sa voláš?“ Usmiala sa a hovorí: „Volám sa Chiara.“

Zmrznuté dni roztápa láska, susedská, malá, tichá a krásna. Pokúsme sa spoločne pozeráť von zo svojich okien strachu a obáv a vidieť blížnych, ktorí sú na tejto lodi s nami.

Láska a modlitba nám ako mocná vlnka žiaria v dňoch. Malé skutky pomoci, solidarity, všímavosti, záujmu, ochoty a obety nás prenesú po zázračnom moste v náročnom období skúšok.

Foto: archív K. Böhmovej

Monika Morovičová Remedios

Vyštudovala filozofiu v Rakúsku, titul PhD. získala v Nemecku. Pracovala ako univerzitná lektorka v USA a je autorkou knižných publikácií. Je vydatá, má dve deti a žije aktuálne v Mníchove.

Ako prežiť dokonalý deň počas karantény?

Aj v zdanlivej rutine doma s deťmi je možné prežiť naplnený deň.

Krásne svieta slniečko a ja sa zobudím po dvanásťhodinovom spánku. Deti sa samostatne oblečú a pripravia raňajky, kým sa ja v pokoji osprchujem. Po raňajkách sa pripojíme do Vatikánu a sledujeme rannú svätú omšu so Svätým Ocom. Pri meditácii nad kázňou ručne ušijem sto rúšok pre nemocnicu, kým deti tiško čítajú knižky v ich izbičke. Potom, spievajúc a s úsmevom prežívame celý deň ako v muzikáli...

... a potom... sa zobudím zo sna! Je 5.30 ráno a všetko ma bolí, keďže po mne celú noc liezla naša malá Lilly. Medzitým Maťko už pobehuje po byte a ja v duchu posielam ušné štuple susedom, ktorí žijú pod nami, a dúfam, že na nás nenadáávajú zo sna.

Žijeme v Mníchove už skoro dva roky a aj my sme už dva týždne v izolácii v našom byte. Ryan, môj manžel, pracuje zo spálne, kde sme mu z nočného stolíka vyrobili mini-office. Maťkovi, ktorý má päť rokov, na jednej strane chýba škôlka a kamaráti, na druhej strane je však šťastný, že môže byť zase doma s nami. Veľmi ľúbi Lilly, našu malú dvojročnú princeznú, ktorá sa tiež veľmi teší, že sa s Maťkom nemusí každé ráno lúčiť. Napriek tomu toto obdobie nie je ako muzikálová prechádzka v ružovej záhrade...

Deti sú ešte malé, ale napriek tomu si uvedomujú zmenu, ktorá nastala. Maťko je veľký vedec (po ockovi) a potrebuje všetko pochopiť. A Lilly dostane všetko ešte raz vysvetlené, akoby preložené od Maťka a to jej stačí: ona mu plne dôveruje!

Tému koronavírusu sme niekoľko ráz prebrali z rôznych uhlov: Berú sa na to také lieky, čo chutia ako jahodo-

vý sirup? Je to vírus alebo baktéria? Akej farby je ten škaredý zlý vírus? Ukáž mi ho na telefóne!... Nakoniec sme sa zhodli, že vonku je teraz taký veľmi škaredý vírus a že na seba musíme veľmi dávať pozor, aby sme neochoreli a aby sme náhodou neohrozili ľudí okolo nás, ktorí možno nie sú takí zdraví ako my.

Každý pozdrav (Grüß Gott!), ktorý deti z balkóna zakričia okolo idúcim bábickám a deduškom na prechádzke, má zrazu príchut' neba a dojatú, šťastnú ozvenu a často sa prejaví dlhým kývaním si navzájom.

Veľká pozornosť, s ktorou sa deti snažia nájsť tú najkrajšiu látku (s autičkami, rybičkami, kvetinkami...), z ktorej by sme mohli ušiť rúška pre rodiny, kde rodičia musia ísť do roboty a nemajú možnosť ostať doma, je odmenená vysmiatymi rúškovými selfčkami. Prekvapí ma, keď malá Lilly v rámci večernej modlitby zahlásí, že sa chce modliť za celý svet: Ježiško, daj, aby veľký škaredý vírus odišiel. Pomôž choručkám, aby sa vyzdraveli a ostatní aby zostali zdraví. Ježiško, ľúbime Ťa.

Toto sa stalo ich novou realitou. Zbieranie dobrých skutkov a modlitba dostali novú príchut' – stali sa naším spôsobom, ako prispievame k uzdraveniu komunity a k porazeniu vírusu.

Jedna z viditeľných zmien okrem nevychádzania je, že naozaj zapneme (skoro) každý deň priamy prenos svätej omše Svätého Otca. Nie, neseďme pri tom celý čas koncentrovane. Raňajkujeme, obliekame sa a pobehujeme...

Keď sa však blíži obetovanie, všetko zastane: kľáčime v obývačke so zopnutými rukami v modlitbe a prežívame prijímanie a potom adoráciu Najsvätejšej sviatosti. A po po-

Zbieranie dobrých skutkov a modlitba dostali novú príchúť - stali sa naším spôsobom, ako prispievame k uzdraveniu komunity a k porazeniu vírusu.

žehnaní akoby niekto stlačil „play“, všetok chaos a hluk sa zase rozbehne. Pripadá mi to krásne: toto žitie nášho každodenného života v chaose, hluku a našej nedokonalosti a ľudskosti.

Toto je naša realita, toto je náš deň v karanténe. Je dokonalý? Nie! A ani nemá byť! Budme úprimní: ten sen dokonalého dňa je nudný, chladný a bez chuti. Realita je síce chaotická, únavná a hlasná, ale o to viac plná lásky a rastu, lekcii prekonávania sa a odpúšťania. Je to deň žitý jeden pre druhého: so snahou o dokonalosť, ale s úprimnosťou ľudskosti. A večer, keď uspávame deti a všetci štyria sme nasáčkovaní vo veľkej posteli a po večernej modlitbe začnú deti preliezať krížom-krážom, aby sme si všetci navzájom dali krížik a pusinku na dobrú noc, vtedy viem, že aj dnes sme prežili dokonalý deň (práve v jeho nedokonalosti), a moje srdce je plné vďačnosti!

Foto: archív M. M. Remedios

Lucia Ondrušová

Žije v nemeckom Kolíne nad Rýnom, kde pôsobí ako profesionálna hráčka futbalu za FC Kolín a plní si tak svoj detský sen.

Pomoc na ulici

Hoci by v čase karantény mohla myslieť iba na svoju kariéru profesionálneho športovca, rozhodla sa pomáhať tým najslabším.

Keď sa ešte len začínal v Nemecku šíriť dnes už celosvetovo známy koronavírus, sedeli sme v byte v Kolíne nad Rýnom s mojou spolubývajúcou a zároveň aj najlepšou kamarátkou a hodnotili sme, aké šťastie máme, že žijeme v krajine, kde zdravotný a sociálny systém je jeden z najlepších v Európe. Aj keby sme stratili našu prácu, tak sa o nás v tejto situácii štát veľmi dobre postará.

Napadlo nám teda, či by sme mohli konkrétne pomôcť ľuďom, ktorí síce v tejto krajine žijú, ale sú v oveľa ťažšej situácii ako my. Ako prvá konkrétna pomoc nám napadlo podať pomocnú ruku dôchodcom, lebo sú najviac ohrozenou skupinou. Kamarátka Ráchel našla na Instagrame jednu iniciatívu, ktorá sa venuje v našom meste bezdomovcom.

Apelovali na ľudí, aby nezabúdali aj na ľudí bez domova, lebo tí to v dnešných časoch majú tiež ťažšie. Nemajú si kam ísť poriadne umyť ruky, набраť vodu, kam ísť na toaletu. Čím menej ľudí je na uliciach, tým menšiu šancu majú na interakciu s nimi.

Začali sme teda zhromažďovať doma teplé ponožky, čapice, deky, zimnú bundu, ale aj karty či zápisník s perami, termosku s vrecúškami čaju, jednu-dve knihy. Človek vlastne ani presne nevie, ako si bezdomovci krátia čas. Stránka iniciatívy pre bezdomovcov, ktorú sme si našli, upozorňovala na celý proces, ako vytvoriť takéto pomocné miesto na ulici, aké potreby väčšinou bezdomovci majú, presné inštrukcie, ako miesto označiť, čo, ako a kde napísať, ako veci zabaliť, kde ich presne umiestniť.

Sledovali sme inštrukcie a postavili sme takzvaný Gaben Zaun (plot, na ktorý ľudia vešajú veci, ktoré chcú da-

rovať iným). Vybrali sme si teda jedno miesto pri kostole, kde vieme, že sa združuje veľa ľudí bez domova. Na stránke sa odporúčalo kúpiť napríklad balenú vodu, zopár hygienických potrieb, ktoré v drogérii dostať aj v mini verziách.

Vytvorili sme im teda hygienické balíčky, vodu sme opreli o plot a každú jednu pozornosť od nás sme zabalili samostatne do plastového vrečka a poriadne zaviazali, aby v prípade dažďa nič nezmoklo. Na tri samostatné papiere v euroobaloch (tiež kvôli dažďu) sme napísali inštrukcie pre ľudí, ktorí by chceli v našej iniciatíve pokračovať. Boli to veľmi praktické rady, ako napríklad vešať jedlo na najvyššie miesto na plote kvôli potkanom, alebo vrečka dobre utiahnuť a podobne. Na jednom čistom papieri s pripevneným perom sme nechali miesto pre bezdomovcov, aby nám napísali, čo by ešte potrebovali.

Už počas vytvárania tohto miesta sme sa stretli s pozitívnymi reakciami okoloidúcich ľudí, ktorí sa zaujímali a pýtali sa, čo to presne znamená a ako by sa mohli zapojiť aj oni. Urobili sme zopár svojich fotografií pri plote a dali sme to na naše sociálne siete, označili sme stránku, ktorá nás inšpirovala, a oni to zas označili na ich stránke. O tri dni som si pri rannej prechádzke všimla, že tam už naše balíčky neboli. Viseli tam však balíčky od iných ľudí, s rôznymi novými nápadmi. A aj bezdomovci nám odpísali. A viete, čo najviac potrebovali?

Čo nám vôbec nenapadlo a je to úplne samozrejmá vec? Malú baterku na svietenie v noci.

A ako sa bezdomovci dozvedia, kde sa pre nich toto miesto malej pomoci nachádza? V Kolíne nad Rýnom, kde žijem, sú dobrovoľníci, ktorí ten náš príspevok zverejnený na Instagrame uvidia a bezdomovcom o tom jednoducho na ulici povedia, ďalej to už funguje ústnym podaním.

Som rada, že som mohla pomôcť. A veľmi. Je to také malé dobro ako z filmu Pošli to ďalej (Pay it Forward).

Pod Kristovým krížom

Hľadať aj v karanténe možnosti, ako žiť zaužívané udalosti novým spôsobom.

V predchádzajúcich dvadsiatich piatich rokoch súčasťou môjho prežívania Veľkého piatku bol ekumenický pašiový sprievod v našom meste. Kresťania rôznych vyznaní vtedy kráčajú od kostola ku kostolu a spoločne sa modlia a zamýšľajú nad úryvkami z evanjelia o utrpení Ježiša Krista.

Tento rok sa však situácia radikálne zmenila. Z dôvodu šírenia epidémie koronavírusu zástupcovia cirkví v Eku-
menickom spoločenstve s rešpektom prijali nariadenie vlády a v poradí už 26. ekumenický pašiový sprievod zrušili.

Čoraz viac sa vo mne vynárala otázka: „Nedá sa pre to niečo urobiť?“

Začala som intenzívne komunikovať s aktuálnym moderátorom spoločenstva otcom Radoslavom Lojanom, ako aj s členmi z Apoštolskej cirkvi, Bratskej jednoty baptistov, Cirkvi bratskej, Evanjelickej cirkvi a. v., Cirkvi česko-slovenskej husitskej, Gréckokatolíckej cirkvi, Reformovanej kresťanskej cirkvi a Rímskokatolíckej cirkvi.

Postupne sme sa dopracovali k predstave, ako by sa to mohlo mediálne zrealizovať. Bol prijatý návrh, že podujatie by sa predsa len mohlo usku-

točniť a to online – internetovým prenosom, bez účasti veriacich, z priestorov Kresťanského centra Apoštolskej cirkvi. V predošlých rokoch totiž práve k nim pašiový sprievod nikdy nedošiel, lebo ich modlitebňa je mimo historického centra mesta, kde je väčšina ostatných chrámov.

Na realizáciu tejto myšlienky – v mimoriadnej situácii, v ktorej sme sa nachádzali – bolo potrebné mať súhlas riaditeľky Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Moderátor ma požiadal o vybavenie povolenia na toto podujatie. Pochytili ma obavy, strach. Čo ak niečo pri komunikácii pokazím? Po porade v rodine sme pochopili, že na riaditeľku netreba naliehať, ale ju i nariadenia rešpektovať. Vnútorne som sa upokojila. Po dvoch úvodných vetách telefonátu ma zastavila, že mi bude klásť otázky. Na všetko som odpovedala „áno“. Potom povedala: „Ak zaručíte potrebné hygienické nariadenia, tak vám dávam súhlas.“ Dvadsaťšesťročná tradícia bola zachovaná!

Nebol to pašiový sprievod v uliciach mesta, ale zástupcovia cirkví sa postupne, jeden po druhom v potrebných odstupoch modlili a prihovárali pod Kristovým krížom v modlitebni Apoštolskej cirkvi.

Dáša Fedorková

Pracovala ako vedúca knižnice na Teologickej fakulte Katolíckej univerzity v Košiciach. Je na dôchodku a v súčasnosti pracuje ako tajomníčka Eku-
menického spoločenstva.

Foto: R. Lojan

Chiara Lubichová

Žiť s Ježišom medzi nami. Skúsenosť

AKO NASTOLIŤ PRÍTOMNOSŤ JEŽIŠA MEDZI NAMI

**Umenie, ako nastoliť Ježišovu
prítomnosť medzi sebou:
vedieť strácať**

*Z príhovoru na formačnej
škole fokolarínov
Loppiano 14. júna 1988*

Mohla by som vám rozprávať až do zajtra o tom, ako nastoliť Ježišovu prítomnosť medzi nami. [...]

Chcela by som sa dotknúť jednej veci, ktorej sme sa asi nikdy nedotkli: a tou je moja skúsenosť.

Ja som prezidentkou Diela, a preto by som mohla niekedy veci presadzovať a ako prvá povedať: nie, veci sa majú takto... Mám však takúto skúsenosť: aby sme mali stále Ježiša medzi sebou a s pokojom mohli viesť dopredu Božie Dielo, je potrebné vedieť strácať. Pred bratom, ktorý ti niečo povie, aj keď ty cítiš, že máš tisíckrát pravdu, je lepšie zjednotiť sa s myšlienkou brata, ak to nie je hriech, pretože je lepšie urobiť niečo dokonale v jednote, ako dokonale, no sami.

Vidím, že s Božou milosťou som sa vytrénovala. Preto aj keď mi povedia: pozri, je to istotne takto, no ja azda aj viem, že je to inak, čo na tom záleží? Dôležité je, aby bol Ježiš medzi nami, aj keď mám pravdu ja. [...]

Teda treba vedieť strácať, vedieť strácať vlastné myšlienky, vlastné pozície, vlastné presvedčenia, aby sme sa zjednocovali, ak nejde o hriech. A nieť Dielo dopredu s Ježišom medzi nami. Ak má nejaká pravda vyjsť na povrch, vyjde tak či onak; vyslovíš

ju v inom okamihu a vyjde na povrch. [...] Je potrebná veľká pružnosť.

[...] To však neznamená uchýliť sa do pasivity, aby ti už na ničom nezáležalo. Nie, nie, je to len prechod, aby sa nenarušila, nenaštrbila jednota. My ideme ďalej a Ježiš medzi nami zostane medzi nami.

RADIKÁLNOSŤ POŽADOVANEJ LÁSKY

Aby sme odolali vábeniu sveta

*Z odpovede voluntárke z Loppiana
Loppiano 12. mája 1987*

Chceme byť vo svojej voľbe Boha stále radikálnejší a robiť spoločenstvo do- bier tak, aby stále viac zodpovedalo nášmu povolaniu. Ako nájsť v rôznych skutočnostiach, do ktorých sme pono- rení, tú nadprirodzenú rovnováhu me- dzi nevyhnutnou opatrnosťou a dôve- rou v Božiu prozreteľnosť?

Musíme kráčať na dvoch nohách. Máme teda kráčať s Ježišom vo svo- jom vnútri – Vzkriesený bude skrze objatie opusteného Ježiša stále žiariť – a so Vzkrieseným medzi sebou. Nemôžeme kráčať len na jednej nohe. [...] Poviete však: prečo je také po- trebné mať Ježiša medzi nami? Drahí, žijeme uprostred sveta a svet je vo vlastníctve kniežaťa tohto sveta, diabla; je to svet so všetkým jeho vábe- ním, so všetkým materializmom a sekularizmom.

Ak budete kráčať sami, budete to zvládať, no v istej chvíli odpadnete. Prečo? Lebo veci vo svete sú silnejšie. Treba sa vyzbrojiť, a dvaja priatelia, dvaja zjednotení bratia, sú ako opev-

*Treba žiť so
Vzkrieseným
vo svojom
vnútri a mať
Vzkrieseného
medzi nami.*

nená veža (porov. *Prísľ* 18, 19). Treba sa zoceliť.

Preto Panna Mária vymyslela túto spiritualitu, zoslal nám ju Duch Svätý, a v nej treba žiť so Vzkrieseným vo svojom vnútri a mať Vzkrieseného medzi nami. Toto sú dve potrebné veci. Bez nich nedokážeš kráčať. Inakšie skôr či neskôr kapituluješ a padneš pri najmenšom do ľudského uvažovania, ak rovno neupadneš do zla... Preto napredujeme s Ježišom medzi sebou. [...]

Tieto dva prvky, Vzkriesený v nás a Vzkriesený medzi nami, sú podstatné, nevyhnutné pre naše posväcovanie. My sa nestaneme svätými sami, my sa máme posväcovať spoločne. Je to kolektívna cesta, v ktorej je podstatnou Ježišova prítomnosť medzi nami, pretože – opakujem – samým sa nám to nepodari. Máme s tým štyridsaťročnú skúsenosť. Nedokážeme to.

Rovnako je to aj s budovaním Diela, máme ho budovať s Ježišom medzi sebou, ktovie, čo by inak vzniklo, aká spiritualita, ktovie, aké čudné inšpirácie by sa objavili! S Ježišom medzi nami sa naše myšlienky overia a ukáže sa, či sú objektívne.

DYNAMIKA ŽIVOTA S JEŽIŠOM MEDZI NAMI

Askéza a mystika kolektívneho života

*Z odpovede členom Hnutia fokoláre
v Poľsku, Litve a Rusku
5. marca 2000*

Na život v jednote podľa vzoru Najsvätejšej Trojice existuje jedno tajomstvo. Mohla by si nám ho prezradiť a povedať nám, aká askéza a mystika je spojená s týmto životom?

Aby sme mali Ježiša medzi sebou, nestačí, aby sme boli zjednotení hocijakým spôsobom. Napríklad, keď sa dvaja misionári dohodnú a povedia si: „Poďme do Angoly“, a navzájom si pomáhajú, pričom jeden vezme niečo potrebné, ten druhý zas čosi iné a vydajú sa na cestu, neznamená to, že je

už medzi nimi prítomný Ježiš. Aby sme mali medzi sebou Ježiša, je potrebné žiť podľa vzoru Najsvätejšej Trojice. Ako sa to dá? Teraz vám poviem niečo krásne. Pozrime sa na Najsvätejšiu Trojicu. V Najsvätejšej Trojici Otec rodí Syna, Syn miluje Otca a ako tretí z nich vychádza Duch Svätý. Duch Svätý je tretí. Ak si však predstavíme Boha, ktorý existuje *ab aeterno*, od večnosti, Duch Svätý predsa stále existoval. Nemožno si predstaviť oddelene Otca a oddelene Syna. Duch Svätý vždy existoval.

Preto ľudskými slovami by sme mohli povedať, že Duch Svätý existoval predtým, a zároveň, že prišiel potom ako tretí.

Aby sme mohli žiť s Ježišom medzi sebou, je potrebné, aby bol najprv Ježiš v nás, skôr než začneme budovať jednotu, a aj potom, no s tým rozdielom, že predtým to bol Ježiš s určitou plnosťou, potom to bude Ježiš ešte v plnšej miere v rámci Kristovho tajomného tela, v jednote medzi svojimi údmi.

Ako žiť najprv Ježiša? Tak, že ním budeš. Musíš byť Ježišom, byť Ježišom. Hľa, v tom je askéza: potrebná je z našej strany námaha, to znamená byť láskou, to znamená byť pred druhými ničím, vo všetkom sa stratiť, žiť druhého, milovať a nebyť, lebo len keď nie sme, sme Ježišom. [...] To je asketický aspekt. Vyžaduje si to našu námahu.

Najprv miluješ, potom sa láska stane vzájomnou. Čo sa udeje? To, čo sme objavili v prvých časoch: si spokojný, máš jasno, všetko má zmysel, vnímaš novú vôľu, lebo Ježiš je medzi nami. Cítiš to, tak ako keď vnímaš, že ho niet medzi nami, a to je hrozné. Keď je medzi nami, zakúšame pokoj, cítime ho. Čo sa vlastne stalo? Keď sme boli vo vzájomnej láske, zostúpila milosť jednoty, tá, o ktorú prosil Ježiš svojho Otca: „Otče, aby boli jedno.“ Pozrite, Ježiš nikdy neprikazoval jednotu, lásku však áno, jednotu nie. O jednotu prosil svojho Otca. Jednota je milosť, ktorá musí zostúpiť.

Prichádza od Boha, a keď zostúpi, je medzi nami Ježiš. Toto je mystika, ktorá znamená Božie pôsobenie, mystika, ktorá znamená zakúsiť Boha. Pre nás v tomto storočí je dôležité zakúsiť, cítiť, či je, alebo nie je medzi nami. Je to veľmi dôležité.

Myslím, že to bol teológ Rahner, ktorý povedal, že kresťania v treťom tisícročí budú buď mystikmi, alebo nebudú kresťanmi. Prečo sa Rahner takto vyjadril? Vysvetlila som si to tým, že vo svete vládne taký materializmus a prijíma sa len to, čoho sa možno dotknúť, že Pán chcel zoslať takú spiritualitu, v ktorej by sa ľudia mohli určitým spôsobom „dotknúť“ aj božského. [...] Keď je prítomný Ježiš, cítiš to, môžeš sa ho dotknúť zmyslami duše.

Preto najprv treba byť Ježišom, tak ako Duch Svätý, ktorý v Trojici vždy bol, a zároveň bol ako tretí, ako plod našej vzájomnej lásky. To je mystika, mystický život. Naša spiritualita, aj tento asketický a mystický život sa dá žiť už od útleho veku. [...] To je naša novinka, naša mystika, naša askéza, nie je to individuálna, no kolektívna cesta.

Náš e-shop funguje aj v čase koronakrízy. Knihu Ch. Lubichovej *Ježiš medzi nami* je možné zakúpiť si na www.obchod.nm.sk.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“ (Jn 15, 3)

Po poslednej večeri s apoštolmi Ježiš vyšiel z večeradla a vybral sa smerom k Olivovej hore. Išli s ním jeho Jedenásti. Judáš Iškariotský odišiel predtým a onedlho ho mal zraadiť.

Bol to dramatický a slávnostný okamih zároveň. Ježiš mal dlhú rozlúčkovú reč, v ktorej chcel svojim povedať dôležité veci, hovoril im slová, ktoré nemali zabudnúť.

Apoštoli boli Židia, poznali sväté knihy a on im pripomenul veľmi rodinný obraz: vinič, ktorý v Písme predstavuje židovský národ a o ktorý sa Boh stará a pestuje ho veľmi pozorne a erudovane. Teraz však sám Ježiš hovoril o sebe ako o viniči, ktorý dáva svoju životodarnú miazgu Otcovej lásky svojim učeníkom. Musia sa teda starať najmä o to, aby zostávali napojení na neho.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Jednou z ciest, ako zostať napojený na Ježiša, je ochota prijímať jeho slová. Ony umožňujú Bohu vstúpiť do nášho srdca preto, aby ho „očisťoval“, čiže zbavoval egoizmu, aby mohlo prinášať bohaté a dobré ovocie.

Otec nás miluje a vie lepšie ako my, čo nám pomáha byť slobodní, aby sme mohli kráčať s ľahkosťou, nezaťažovaní zbytočne svojimi náchylnosťami, negatívnym posudzovaním, úmorným hľadaním vlastného prospechu a s ilúziou, že máme všetko a všetkých pod kontrolou. V našom srdci sú aj pozitívne snahy a plány, mohli by však zaujať miesto Boha a obrať nás o veľkodušný elán života podľa

evanjelia. Preto zasahuje do nášho života cez rôzne okolnosti a dopúšťa aj bolestivé skúsenosti, za ktorými sa vždy nachádza jeho láskyplný pohľad. A tým chutným plodom, ktorý evanjelium sľubuje tomu, kto si nechá orezávať všetko neužitočné, je plnosť radosti.² Táto zvláštna radosť vykvitne aj pomedzi slzy, vyviera zo srdca a zavláhuje okolie. Je takým malým preddavkom vzkriesenia.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Život podľa Slova nás pobáda vychádzať zo seba, aby sme s láskou stretávali bratov, počnúc tými najbližšími: v našich mestách, rodinách a v ktoromkoľvek životnom prostredí. Vzbudzuje tak priateľstvá, ktoré sa stávajú sieťou pozitívnych vzťahov smerujúcich k realizácii prikázania vzájomnej lásky, ktorá buduje bratstvo.

Chiara Lubichová pri meditácii nad touto vetou z Jánovho evanjelia napísala: „Ako máme teda žiť, aby sme si aj my zaslúžili Ježišovu pochvalu? Tak, že budeme uvádzať do života každé Božie slovo, okamih za okamihom sa ním živiť a náš život bude nepretržitou evangelizáciou. A to preto, aby sme nadobudli rovnaké myšlienky a pocity ako Ježiš, boli jeho pokračovaním vo svete, aby sme spoločnosti, často zamotanej v zle a hriechu, ukázali božskú čistotu a priezračnosť, ktorú poskytuje evanjelium.“

Počas tohto mesiaca, ak je to možné (čiže ak aj ostatní majú rovnaké úmysly ako my), snažme sa uskutočňovať najmä to slovo, ktoré vyjadruje prikázanie vzájomnej lásky. Podľa Jána evanjelistu [...] existuje súvislosť medzi Kristovým slovom a novým prikázaním. Podľa

neho práve vo vzájomnej láske žijeme slovo spolu s jeho účinkami, ktoré očisťujú, vedú k svätosti a bezúhonnosti, čo sú plody Božej blízkosti. Osamotený jedinec nie je schopný dlhodobo odolávať nástrahám sveta, no vo vzájomnej láske nájde zdravé prostredie, ktoré je schopné ochrániť jeho autentický kresťanský život.³

Letizia Magriová

¹ Porov. Jn 15, 1-2.

² Porov. Jn 15, 11.

³ Ch. Lubichová, *Parola di Vita* dicembre 1982, tamtiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Rím 2017), s. 237.

Slovo života pre deti

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“ (Jn 15, 3)

Sme nové semienka

Po Poslednej večeri sa Ježiš zhovára s apoštolmi. Chýba medzi nimi len Judáš Iškariotský, ktorý už odišiel a onedlho ho zradí.

Je to dramatická chvíľa. Ježiš im chce povedať dôležité veci a zanechať slová, na ktoré nezabudnú, preto hovorí: Ja som vinič a vy ste moje ratolesti.

Kto ostane vo mne, teda je pozorný voči mojim slovám, ja ostane v ňom a bude prinášať veľa ovocia. Kto neostane vo mne, uschne a vyhodia ho ako ratolesť (porov. Jn 15,1-7).

Moja mama bola nedávno podvečer veľmi unavená a poprosila ma, aby som jej pomohol pripraviť večeru, ale mne sa nechcelo.

Potom som si spomenul na kocku lásky. Ráno, keď som si ju hodil, sa mi ukázalo: „Zjednotiť sa s druhými“, a tak som sa rozhodol jej pomôcť.

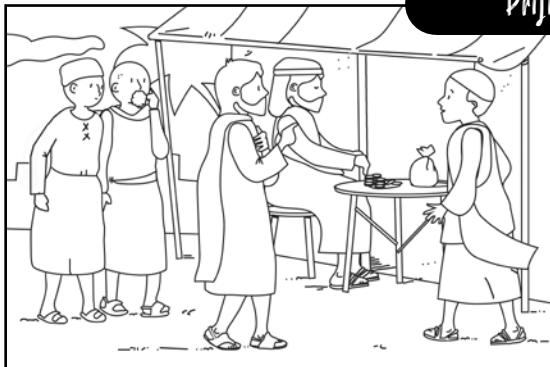
Pripravili sme pstruhy na whisky, pretože sme už doma nemali víno. S mamou sme sa pri tom veľmi zabávali.

(Pavol, Slovinsko)

Slovo života pre deti

„Kto vás prijíma, mňa prijíma. A kto prijíma mňa, prijíma toho, ktorý ma poslal.“ (Mt 10, 40)

Prijímať Ježiša

Ježiš si volal dvanásť apoštolov po jednom; povedal im, aby išli ako jeho „veľvyslanci“, a vysvetlil im: Kto prijme vás, prijme mňa.

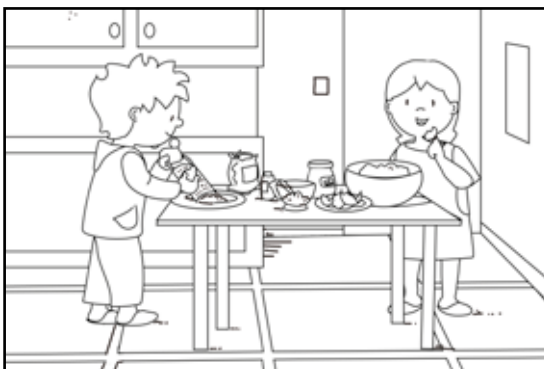
Kde apoštoli prichádzajú, sú prijatí; chudobným poskytujú bezplatnú starostlivosť a blízkosť a všetkým zanechávajú dar pokoja.

Kresťania veľkoryso prijímajú tých, ktorých stretávajú, predovšetkým tých, ktorí sú odlišní. Ak tak robíme aj my, prijímame Ježiša.

Jedno sobotné poobedie mama navrhla, aby pripravili tortu na stretnutie detí. Ema a jej sestra prišli k nej, aby sa pozerali a naučili, ako sa to robí.

Treba nastrúhať citrón, ale mama hovorí, že táto časť sa jej nepáči, pretože potom musí čistiť strúhadlo. Ema si pomyslí: „Toto môžem urobiť ja“ a hneď sa ponúkne, že to urobí.

Je naozaj šťastná, keď vidí, že mame sa uľavilo, a nakoniec sa pri tom tak zabavila, že teraz to chce robiť vždy ona!

(Skúsenosť Emy z Talianska)

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

Máj 2020

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

(Jn 15, 3)

Jednou z ciest, ako zostať napojený na Ježiša, je ochota prijímať jeho slová. Ony umožňujú Bohu vstúpiť do nášho srdca preto, aby ho „očistoval“, čiže zbavoval egoizmu, aby mohlo prinášať bohaté a dobré ovocie.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

A tým chutným plodom, ktorý evanjelium sľubuje tomu, kto si nechá orezávať všetko neužitočné, je plnosť radosti. Táto zvláštna radosť vykvitne aj medzi slzami, vyviera zo srdca a zavlažuje okolie. Je takým malým preddavkom vzkriesenia.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Život podľa Slova nás pobáda vychádzať zo seba, aby sme s láskou stretávali bratov, počnúc tými najbližšími: v našich mestách, rodinách a v ktoromkoľvek životnom prostredí.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Vzbudzuje tak priateľstvá, ktoré sa stávajú sieťou pozitívnych vzťahov smerujúcich k realizácii prikázania vzájomnej lásky, ktorá buduje bratstvo.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Život podľa prikázania vzájomnej lásky nás privedie k tomu, aby sme nadobudli rovnaké myšlienky a pocity ako Ježiš, boli jeho pokračovaním vo svete, aby sme spoločnosti, často zamotanej v zle a hriechu, ukázali božskú čistotu a priezračnosť, ktorú poskytuje evanjelium.

„Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal.“

Práve vo vzájomnej láske žijeme slovo spolu s jeho účinkami, ktoré očisťujú, vedú k svätosti a bezúhonnosti, čo sú plody Božej blízkosti. Osamotený jedinec nie je schopný dlhodobo odolávať nástrahám sveta, no vo vzájomnej láske nájde zdravé prostredie, ktoré je schopné ochrániť jeho autentický kresťanský život.

Ch. Lubich, Parola di Vita 5/1982 (Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Roma 2017)

Upravené Centrom Mladí za jednotu
wordteens.focolare.org

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

„Kto vás prijíma, mňa prijíma. A kto prijíma mňa, prijíma toho, ktorý ma poslal.“
(Mt 10, 40)

Evanjelium podľa Matúša v tejto kapitole opisuje Ježišovu voľbu dvanástich apoštolov a ich vyslanie kázať jeho evanjelium.

Všetci kresťania majú to isté poslanie ako učeníci: svedčiť svojou láskavosťou, najskôr životom a potom slovom o Božej láske, s ktorou sa oni sami stretli, s cieľom, aby sa stala radostnou skutočnosťou pre mnohých, pre všetkých.

Ukázať krásu bratstva

A keďže napriek svojej krehkosti našli prijatie u Boha, prvým svedectvom je starostlivé prijatie brata.

V spoločnosti, ktorá sa často vyznačuje snahou o úspech a egoistickú samostatnosť, je povolaním kresťanov ukázať krásu bratstva, v ktorom si uvedomujeme, že jeden druhého potrebujeme a ktoré prináša vzájomnosť.

Ježiš nám ukázal lásku nebeského Otca, ktorá v plnosti prijíma každého z nás, a tak teraz by sme mali mať túto lásku my navzájom jedni k druhým.

Snažme sa teda žiť podľa tohto slova života predovšetkým v našom rodinnom kruhu, v organizáciách, spoločenstvách či pracovných kolektívoch tak, že sa zbavíme posudzovania, diskriminácie, zaujatosti, zatrpknutosti a neznášanlivosti voči tomu či tamtomu. Veľmi ľahko a príčasto nadobúdame postoje, ktoré ako stará hrdza ohrozujú a blokujú medziľudské vzťahy, a tak bránia vzniku vzájomnej lásky.

Základom kresťanskej lásky je ochota prijímať druhého v jeho odlišnosti odo mňa. To je východiskový bod, prvý stupienok pri budovaní civilizácie lásky a kultúry spoločenstva, ku ktorej nás Ježiš najmä dnes povoláva.

Skúsenosti zo sveta

Trápilo ma to, pretože som videl, že v škole veľa chlapcov myslelo iba na seba. Bolo ťažké povedať si aj jednoduché: „Ahoj!“

Urobil som prvý krok a postupne som začal mať priateľov. V našej triede bol chlapec, ktorý sa mi zdal veľmi smutný. S nikým nehovoril.

Začal som sa o neho zaujímať. Jedného dňa sa mi zveril, že je zúfalý – mal všetko, ale v živote bol nespokojný. Hľadal pravdu v knihách. Premýšľal o tom, ako sa dá veriť v Boha, keď je vo svete toľko utrpenia. Odpoveď nenašiel a dokonca premýšľal o samovražde.

Ubezpečil som ho, že som s ním, že sa na mňa môže spoľahnúť. Aby sa cítil užitočný, s niektorými spolužiakmi sme ho požiadali o pomoc v niektorých predmetoch. Začal sa mať lepšie. Často mi kládol otázky týkajúce sa viery. Tak som ho raz pozval na stretnutie Mladí za jednotu.

Po stretnutí mi povedal: „Vidím vás prvý raz, ale dali ste mi odpoveď, ktorú som hľadal: Boh je láska, a keď milujeme, je v nás.“ Potom šiel na spoveď a po dlhom čase aj na svätú omšu. Povedal ešte: „Ty a tvoji priatelia ste mi zachránili život.“

R., Brazília

**„Kto vás prijíma, mňa prijíma.
A kto prijíma mňa, prijíma toho,
ktorý ma poslal.“ (Mt 10, 40)**

Evanjelium podľa Matúša v tejto kapitole opisuje Ježišovu voľbu dvanástich apoštolov a ich vyslanie kázať jeho evanjelium.

Sú tu vymenovaní všetci, jeden za druhým. Vyjadruje to osobný vzťah, ktorý bol vybudovaný medzi nimi a Učiteľom, keď ho sprevádzali počas celého jeho poslania.

Spoznali jeho spôsob činnosti, daný predovšetkým jeho prívetivým postojom k chorým, hriešnikom a tým, ktorých označovali za posadnutých; tiež k odvrhnutým a odsudzovaným osobám, od ktorých bolo najlepšie udržiavať si odstup. Až po týchto konkrétnych prejavoch lásky k svojmu ľudu sa Ježiš pripravuje ohlasovať blízkosť Božieho kráľovstva.

Apoštolov teda Ježiš rozposiela vo svojom mene ako svojich „vy-slancov“, pretože v skutočnosti ich prostredníctvom sa má uskutočňovať jeho prijatie.

Významné biblické osobnosti často vďaka otvorenosti svojho srdca voči neočakávanému hosťovi mimo programu prijímajú návštevu samotného Boha.

Aj dnes, najmä v kultúrach, v ktorých sa zachoval silný princíp spoločenstva, je hosť posvätný, aj keď je neznámy, a pripraví mu to najlepšie miesto.

**„Kto vás prijíma, mňa prijíma.
A kto prijíma mňa, prijíma toho,
ktorý ma poslal.“**

Ježiš dal svojim dvanástim jasné inštrukcie: majú sa vydať na cestu bosí a s malou výbavou – s ľahkou torbou a jedinou tunikou... Majú

akceptovať, keď s nimi budú zaobchádzať ako s hosťami a s pokorou prijímať pozornosti od iných; majú sa nezištne postarať o chudobných skutkami aj prejavom spolupatričnosti a ako dar všetkým zanechať pokoj. Podobne ako Ježiš majú trpezlivo znášať nepochopenie a prenasledovanie, s istotou, že sú v opatere Božej lásky.

Takýmto spôsobom každý, komu sa pošťastí stretnúť sa s niektorým z nich, bude mať možnosť zakúsiť Božiu láskavosť.

**„Kto vás prijíma, mňa prijíma.
A kto prijíma mňa, prijíma toho,
ktorý ma poslal.“**

Všetci kresťania majú to isté poslanie ako učeníci: svedčiť svojou láskavosťou, najskôr životom a potom slovom o Božej láske, s ktorou sa oni sami stretli, s cieľom, aby sa stala radostnou skutočnosťou pre mnohých, pre všetkých. A keďže aj napriek svojim slabostiam našli vlúdne prijatie u Boha, ich prvým svedectvom je takisto láskavé a ohľaduplné prijatie brata.

V spoločnosti, ktorá sa často vyznačuje snahou o úspech a egoistickú samostatnosť, je povolaním kresťanov ukázať krásu bratstva, v ktorom si uvedomujeme, že jeden druhého potrebujeme, a ktoré prináša vzájomnosť.

**„Kto vás prijíma, mňa prijíma.
A kto prijíma mňa, prijíma toho,
ktorý ma poslal.“**

Chiara Lubichová o prijímaní druhého podľa evanjelia napísala: „[...] Ježiš nám ukázal lásku nebeského Otca, ktorá v plnosti prijíma každého z nás, a tak teraz by sme mali mať túto lásku my navzájom jedni k druhým. [...]“

Snažme sa teda žiť toto slovo života predovšetkým v našom rodinnom kruhu, v organizáciách, spoločenstvách či pracovných kolektívoch tak, že sa zbavíme posudzovania, diskriminácie, zaujatosti, zatrpknutosti a neznášanlivosti voči tomu či tamtomu. Veľmi ľahko a pričasto nadobúdame postoje, ktoré ako stará hrdza ohrozujú a blokujú medzilidské vzťahy, a tak bránia vzniku vzájomnej lásky. [...]

Základom kresťanskej lásky je prijímanie druhého v jeho odlišnosti odo mňa. To je východiskový bod, prvý stupienok pri budovaní civilizácie lásky a kultúry spoločenstva, ku ktorej nás Ježiš najmä dnes povoláva.¹

Letizia Magriová

¹ Porov. Ch. Lubichová, *Parola di Vita* dicembre 1992, tamtiež, *Parole di Vita*, spracoval Fabio Ciardi (Opere di Chiara Lubich 5; Città Nuova, Rím 2017), s. 513–514.

Patrizia Mazzolová

Boží dobrovolníci

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1956 – 1960

Represie v Maďarsku, zrod najlaickejšieho povolania v rámci Hnutia fokoláre, prvé cesty do krajín východnej Európy a do Brazílie, posledné maria-poli v Dolomitoch

Je jeseň roku 1956 a Európa sa bezmocne prizerá udalostiam v Maďarsku: revolúcia, ktorú 23. októbra v Budapešti vyvolali študenti a robotníci na znak solidarity s poľskými robotníkmi v meste Poznaň, je tvrdo potlačená. Zasahuje štyritisíc ruských tankov. Štvrtého novembra obsadí mesto viac ako dvesto tisíc sovietskych vojakov, o život prichádza tritisíc ľudí. Dvestopäťdesiat tisíc Maďarov musí opustiť svoju vlasť, útočisko preto hľadajú v západnej Európe. Svet je len na krok od vypuknutia tretej svetovej vojny.

Do tejto scény vstupuje hlas Katoľickej cirkvi. Pápež Pius XII., pobádaný veľkou bolesťou, ktorú vyvolali rýchlo sa vyvíjajúce skutočnosti, zverejní tri krátke encykliky. Odsudzuje v nich smutné udalosti v Maďarsku a pozýva veriacich k modlitbe za mier a slobodu.

Mnoho ľudí odpovie na toto pozvanie, čím dajú zrod Božím dobrovoľníkom, najviac laickému povolaniu v rámci Hnutia fokoláre. Ide o osoby, ktoré sa radikálne a slobodne snažia žiť podľa evanjelia, aby ho vyžarovali vo svete. Sama Chiara ich nazýva „prví kresťania 20. storočia“. Keď Chiara po mnohých rokoch predstavuje Božích dobrovoľníkov Jánovi Pavlovi II.¹, opíše ich povolanie ako „úplné darovanie sa Bohu, bez osobitného zasvätenia sa. [...] pri-nášajú oheň, svetlo a silu, bohatstvo Vzkrieseného. Usilujú sa, aby v nich žia-

ril on, a preto objímajú svoje každodenné kríže a skrze čo najdokonalejšiu jednotu medzi sebou rodia jeho prítomnosť v domovoch, nemocniciach, školách, parlamentoch, dielňach...”

Vznik povolania Božích dobrovoľníkov je zároveň plodom Chiarinho života v súzvuku s Cirkvou v povojnových rokoch. S obavami sleduje dianie vo východnej Európe: v roku 1945 invázia Sovietskeho zväzu do krajín východného bloku spustila takzvaný „reálny socializmus“, ktorý sprevádzal zákaz náboženstva a prenasledovanie veriacich. V roku 1954 Chiara stretáva Pavla Máriu Hnilicu, biskupa, tajne vysväteného v Československu. Padre Maria (otec Maria), ako ho volajú, zachytí ducha charizmy jednoty a prosí Chiaru, aby ju šírila aj za železnou oponou. Chiara ho vyzve, aby sa zasvätil Nepoškvrnenému srdcu Panny Márie a zveril jej tak poslanie naplniť Boží zámer s jej Dielom.

Krátko nato sú okolnosti priaznivé, a tak sa početná skupina fokolarinov ponúkne vycestovať do východnej Európy. V roku 1955 sa teda začína šíriť Hnutie fokoláre v týchto krajinách a rozbehne svoje delikátne poslanie v službe Cirkvi. Z východného Nemcka sa hnutie rozšíri do Poľska, Maďarska, na Sibír, do Československa, ako aj na juh do Rumunska a Bulharska. Na otázku, prečo sa hnutie túžilo dostať práve do krajín, kde boli kresťania prenasledovaní, Chiara odpovedá: „Pretože milujeme Ježiša Opusteného.“ Toto rozhodnutie nebolo nijako politicky podmienené. Chiariným jediným dôvodom bola vernosť svojmu povolaniu a láska k ukrižovanému a opustenému Ženichovi².

Sú potrební ľudia, ktorí by nasledovali Ježiša tak, ako on chce, aby sme ho nasledovali: zrieknuť sa samých seba a vziať svoj kríž.

Na palube lode plaviacej sa do Brazílie sú prví fokolaríni.

Zároveň sú to roky presiaknuté túžbou po znovuzrození Európy, ktorá sa s námahou snaží povstať z trosiek dvoch svetových vojen. Na jar v roku 1958 sa v Bruseli koná Svetová výstava (Expo 58), udalosť vyjadrujúca snahu o obrozenie. Výstavu navštívi aj Chiara a 20. apríla 1958 napíše do *Città Nuova* úvodník s názvom *Ježiš na Expo*: „Syn človeka nepohrdne možnosťou vstúpiť do všetkých oblastí ľudskej práce a cez harmonický zvuk zvonov dá preniknúť spomienke na večnosť a Božiu prítomnosť všetkým tým, ktorí sa tam zišli, aby pozdvihol schopnosti národov, ktoré on stvoril.“ Chiara vyslovuje myšlienku venovanú mariapoli, ktoré sa o niekoľko mesiacov neskôr koná vo Fiera di Primiero: „Toto mariapoli bude Expo Boha.“ Chcela tak zdôrazniť hodnotu

prítomnosti Krista vo svojom ľude. Je to prvé mariapoli s významným zastúpením osôb, ktoré prišli z iných krajín. Práve tam dozrie myšlienka poslať niekoho do Južnej Ameriky. Poslednú októbrovú nedeľu, na sviatok Krista Kráľa, vycestujú traja fokolaríni do Brazílie. Prvého júla 1959 sa pod názvom *Božia sláva* začína posledné mariapoli v Dolomitoch. Zúčastní sa na ňom približne desaťtisíc ľudí z dvadsiatich siedmich krajín. Zástupcovia z nich zasvätia jednotlivé národy Panne Márii.

Od tohto času sa už v Tridentsku nekoná žiadne mariapoli pre vysoký počet účastníkov, ako aj kvôli ťažkému obdobiu, ktorým hnutie v tých rokoch prechádza. Rozrastá sa však vo svete, práve tak ako zrnko obilia, ktoré až keď odumrie, prinesie úrodu.

ARMÁDA DOBROVOLEŇÍKOV

„Existovala teda spoločnosť schopná zbaviť sa Božieho mena, ktorá chcela vyrvať Božiu skutočnosť, Božiu prozreteľnosť, Božiu lásku zo srdc ľudí. Musí existovať spoločnosť, ktorá by bola schopná navrátiť mu jeho miesto. Boh existuje, existuje, existuje. [...] Sú potrební ľudia, ktorí by nasledovali Ježiša tak, ako on chce, aby sme ho nasledovali: zrieknuť sa samých seba a vziať svoj kríž. Ľudí, ktorí veria tejto zbrani: krížu, mocnejšiemu, než sú všetky silné atómové bomby, pretože kríž je priechodom v dušiach, cez ktorý Boh vstupuje do srdc svojich detí a robí z nich svojich atlétov a svojich vojakov. Proti silám zla treba postaviť Božie sily. Vytvoriť šik ľudí každého veku, rasy, stavu, ktorí sú spojení tým najsilnejším putom: vzájomnou láskou, ktorú nám ako závet, najvyšší ideál a neprekonatelnú silu zanechal zomierajúci Boh, ktorý sa stal človekom.

Vzájomná láska, ktorá zlieva kresťanov v Božiu jednotu, ktorá je odolná proti útokom človeka a zla, ktorá jediná sa môže postaviť jednote podnietenej zisťnosťou, pohnútkami tohto sveta, nenávisťou. Čo znamená vzájomná láska? Konkrétne skutky, upriať všetku našu lásku na bratov z lásky k Bohu.

Autentických Ježišových učeníkov teda treba vo svete, nielen v kláštoroch. Učeníkov, ktorí ho v tejto temnej hodine dobrovoľne nasledujú, pobádaní iba osvietenou láskou k nemu a k jeho Cirkvi. Ľudí, ktorí sú pripravení na všetko, aby Boh, Ježiš, Mária, evanjelium, Cirkev zvíťazili. Armádu Božích dobrovoľníkov, pretože láska je slobodná. Armádu, pretože je potrebné viesť vojnu a vybudovať novú spoločnosť, ktorá by bola obnovená radostnou zvesťou, starou a zároveň novou, kde by s láskou zažiarili spravodlivosť a pravda.“

Článok vyšiel v *Città Nuova* 15. januára 1957 pod názvom *Boží dobrovoľníci*.)

Zuzana Hanusová

Postupne som si uvedomil, že Boh už v mojom živote nehrá rozhodujúcu rolu

📷 *Július Kotus*

Tomáš Hudák je známym novinárom a komikom. Ako katolík bol súčasťou spoločenstva Hnutia fokoláre, bol jedným zo signatárov petície Novinári za život. Nedávno však v relácii Zuzany Kovačič Hanzelovej v TV Sme deklaroval, že už je ateistom.

Prečo človek, ktorý pochádza z veriacej rodiny, študoval na cirkevnom gymnázii a bol súčasťou živého spoločenstva veriacich, dnes hovorí, že už neverí v Boha? Zvedavosť i túžba pochopiť spôsobili, že vznikol tento rozhovor, ktorý môže byť snahou porozumieť svetu mimo svojho prostredia. Tak i množstvu ľudí, ktorí idú odlišnou cestou hľadania zmyslu života. Tento rozhovor nebol pre nás jednoduchý, vznikol však v atmosfére vzájomnej dôvery a úprimného dialógu.

V rozhovore so Zuzanou Kovačič Hanzelovou pre denník Sme si povedal vetu, ktorú vybrali aj do titulku videa – *Z katolíka som sa stal ateistom*. Keďže sme sa poznali roky z rovnakého spoločenstva, táto priama veta asi viacerých z nás zaskočila. Čo sa stalo, že si to takto otvorene vyjadril?

V okruhu mojich blízkych a známych to už mnohí vedeli, cítil som však rozpor, ktorý by mohol ľudí miašť. Tým, že píšem do liberálneho denníka, kde otvorene vyjadrujem svoje názory, mnoho ľudí bolo zmätených – ak som veriaci, prečo sa takto vyjadrujem. Tak som si povedal, že je správne urobiť verejný coming out a vysvetliť svoj posun.

Cítil som to už len ako záväzok voči svojej veriacej rodine či rodičom. Hoci to o mne vedeli, vo svojom malom spoločenstve sa stretávali s reakciami, že čo ten váš syn, čo sa to s ním deje. Bolo dô-

ležité vysvetliť svoje postoje, ktoré tak môžu dávať tým ľuďom oveľa väčší zmysel.

Čo sa udialo, že si prišiel k takémuto rozhodnutiu? Je to silné vyjadrenie. Mnohí ľudia sa mentálne rozídu s Cirkvou, ale ty si verejne povedal, že už neveríš v Boha...

Bolo to ovocie pomalého a zdĺhavého a vo veľkej miere aj bolestného procesu. Vyrastal som vo veriacej rímskokatolíckej rodine, mám ďalších šiestich súrodencov, ja som najstarší. Pre mňa bola viera základnou bázou, ktorú som od rodičov dostal od útleho detstva. Detským vysvetlením: preto-lebo!

Ak bežne hovoria rodičia malým deťom, že toho sa nedotýkajte, lebo to je horúce, nechod' na cestu, lebo ťa zrazí auto, tak vo veriacej rodinách je bežné, že vám od mala vstúpajú pravdy o živote rovnakým spôsobom, že je tu Boh, ktorý kedysi dávno prišiel na svet a zomrel za nás a vykúpil nás z hriechov, a my sa snažíme žiť dobre, aby sme raz mohli byť spasení.

Zjednodušene povedané, toto bola pre mňa norma, ktorú som do istého veku nespochybňoval.

Potom prišlo obdobie strednej školy, chodil som na cirkevné gymnázium Tomáša Akvinského v Košiciach, v deväťdesiatych rokoch sem prišli rôzne nové rehoľné spoločenstvá a tým to bolo pre mňa stretnutie aj s intelektuálnym duchovnom.

Povedzme si úprimne, že viera za komunizmu a aj tá, ktorú som ja dostal, bola veľmi jednoducho určená. Najnovšie teologické trendy k nám ani nedorazili a ak dorazili, tak sa dostali k istému intelektuálnemu okruhu kňazov, ktorí pôsobili v podzemnej cirkvi. Pre mňa to bola konečne možnosť konfrontovať sa s kňazmi, ktorí o viere hovorili úplne inak.

Rozumela by som tvojej osobnej ceste, keby si dostal len tradičnú vieru typu kostol v nedeľu a dosť, ty si sa však dostal do mestského prostredia, kde si mal na výber, dostal si sa do spoločenstva Hnutia fokoláre, ktoré pretavuje živú vieru do každodennosti a nepodceňuje ani intelektuálnu potrebu človeka...

Pre mňa bolo Hnutie fokoláre veľkým objavom. Na intelektuálnej báze som mal toho veľa načítaného, preluskal som Tomáša Akvinského, keďže moje gymnázium nieslo jeho meno. Na náboženstve ma fascinovalo to, že jeho predstavitelia boli na svoju dobu bystré mysle – Akvinský, svätý Augustín... Stále som však niekde cítil, že ide o slovíčka, že Boha, etiku a morálku vysvetľujeme filozoficky. Keď som však videl reálny život, bol som sklamaný. Chýbalo mi prepojenie medzi žitým a písaným. Spiritualita Hnutia fokoláre bola pre mňa preto príťažlivá, lebo premieňala písmo do reálnejšej, žitej podoby. Bola to pre mňa jedna z najúžasnejších prevodoviek v tomto období života, keď som fokoláre spoznal ako druhák na strednej cez kamarátov.

Ako však išli roky ďalej, mal som už istú intelektuálnu platformu, aj keď stále len z jednej strany, poznal som žité Písmo, ale chýbal mi tretí pilier, ktorý človek musí mať, a to je osobný vzťah s Bohom. Ako sa hovorí, zažiť Boha. Bral som to tak, že vzťah je vždy o dvoch. Pre mňa to bolo rokmi stále viac úzkostné, až desivé mlčanie, ktoré som sa aj snažil prelomiť, skúšal som povýšiť modlitbu, ale nič neprichádzalo. Viem, že viera je viera, a keď človek hľadá istotu, je to vo filozofickom rozpore s tým, o čom viera je. Stále viac ma to však znepokojovalo.

Keď som nastúpil na vysokú školu, na VŠMU, kde som študoval dramaturgiu, mali sme výborného profesora Miroslava Marcelliho, ktorý nás uviedol do filozofie tak, že bolo fascinujúce rozmyšľať nad zmyslom existencie človeka. Začali mi víriť myšlienky v hlave. Že sme tu len nejaký čas a za ten čas by som

Je správne urobiť verejný coming out a vysvetliť svoj posun.

chcel pochopiť, čo tu môžem urobiť ja ako človek, ako môžem vplývať na ostatných, ako skultivovať spoločnosť okolo nás.

Takže filozofia ťa oddialila od viery?

Začal som čítať filozofické a vedecké publikácie a zmysel existencie som začal chápať podľa konkrétnych vecí, ktoré ma oveľa viac oslovovali.

Necítil si osobný vzťah s Bohom, a teda na to, aby si sa nestratil, hľadal si možnosti, ako dobre prežiť svoj život, preto si sa vybral inou cestou?

Nemal som pocit, že svoj život žijem nejakو zle. Potreboval som si vyriešiť jednu zásadnú vec, človek nemôže ísť proti svojej vlastnej hlave. Len čo sa u vás spustí nejaký proces pochybovania, ktorý je podľa mňa zdravý, lebo je základom akéhokoľvek ľudského posunu, povedal som si, že nemôžem sa už ďalej intelektuálne klamať, že nemôžem ostať žiť v niečom, o čom začínam pochybovať.

Aj ten, čo vyrastá vo viere, musí dôjsť do bodu, kedy si vieru vybojuje sám, keď pocíti osobný vzťah s Bohom. Tým, že si toto nezažil, neostalo to u teba len pri tej tradičnej viere?

Ťažko sa to vysvetľuje. Mne sa udiaľo to, čo by si mal každý veriaci človek pripustiť – aspoň na chvíľu si predstaviť, že Boh neexistuje. Priamy dôkaz o jeho existencii dnes nemáme.

Konkrétny život podľa svojej viery ti poskytuje určité dôkazy, aj v Písme máš prísľuby. Dajte a dostanete, cez lásku k blížnemu vieš nachádzať Boha v druhom...

Tým, že som sa ocitol na vysokej škole v prostredí ľudí, ktorí nemali vieru, začalo byť pre mňa fascinujúce pozeráť sa na veci ich očami. Uvedomil som si, že sú to ľudia, ktorí v mnohom žijú to isté, čo ja, a nemajú na to nijaký náboženský základ.

Dôležité bolo aj stretnutie s mojou manželkou, ktorá má síce židovský pôvod, jej starý otec ako jediný z tej rodiny prežil holokaust, ale u nich náboženstvo

Chýbal mi tretí pilier, ktorý človek musí mať, a to je osobný vzťah s Bohom. Ako sa hovorí, zažiť Boha.

nehralo veľkú rolu. Skôr išlo o prihlásenie sa k etnickému pôvodu a k tradícii, ale ona vyrastala bez viery. Moja manželka je pre mňa jeden z najlepších ľudí, akých poznám, a rovnako u nej ako u neveriacej funguje, že sa snaží konať dobro a že sa jej to vracia späť.

U mňa nenastal jeden konkrétny moment, že odteraz neverím v Boha. Išlo o postupné uvedomovanie si toho, že to prestáva v mojom živote hrať rozhodujúcu rolu pre moje konanie, pre moje činy a rozhodnutia.

Kresťanstvo prináša úchvatné myšlienky a myslím si, že každý človek, ktorý sa snaží byť dobrým človekom, by k tomu postupne chcel dospieť, aby tak žil. Dodnes mám doma Nový zákon ako knihu, ktorá je základná pre moje rozmyšľanie nad tým, ako sa správať k ľuďom, ako rozmyšľať nad vzťahmi. Ale prestal som jej pripisovať božskú inšpiráciu.

Popri štúdiu si išiel novinárskym a zároveň umeleckým smerom. Prirodzená otázka, ktorú si položí asi viac ľudí: Nebola pre teba cesta preč od viery v tomto prostredí aj viac pohodlná? Náboženstvo prináša aj nejaké morálne normy a pravidlá a dodržiavať ich nie je najľahšou cestou. Nebol tam taký moment, že už sa mi nechce ísť proti prúdu vo všetkom?

U mňa to tak nebolo, tento proces sa u mňa spustil až v 33 rokoch, teda v Kristových rokoch. Ja som však naďalej v novinárskom aj umeleckom pros-

treď fungoval morálne podľa princípov, ktoré som mal prioritne z kresťanstva, a toto mi trvalo ešte dlho po rozídení sa s kresťanstvom.

Ľudia z umeleckých kruhov si z toho robili aj srandu, svoj spôsob života som pred nimi často obhajoval. Moja voľba nesúvisela s tým, že som sa chcel zbaviť nejakých morálnych zábran, aby ma toto prostredie lepšie prijalo. Koniec-koncov to prostredie má porovnateľné morálne kompasu s tým kresťanským. Veľa ráz som bol pre svoje prostredie podnetom na diskusiu o kresťanskom spôsobe života. Preto som povedal, že pre mňa to je bolestný proces. Pretože je obojsmerný. Ja sa naďalej stretávam s kamarátmi, ktorí sú veriaci. A je to často veľmi ťažké stretávať sa s ľuďmi, u ktorých cítim, že zrazu nevedia, ako sa majú ku mne správať.

Tomáš Akvinský vo svojej dobe odporúčal diskutovať s ľuďmi, ktorí sú neveriaci, ale nediskutovať s ľuďmi, ktorí boli veriaci a stali sa neveriacimi, pretože tam prichádza k tomu, že na oboch stranách sú hlboko zakorenené predsudky. Neverectvo sa vnímalo tak, že svojou pýchou zavrhuje človek Boha a sám sa vyobcováva zo spoločnosti kresťanov, čo hraničí s exkomunikáciou, a tým sa stavia na stranu diabla, ktorý sa pokúša zastaviť plán spásy.

Preto rozumiem svojim kresťanským kamarátom, že je pre nich ťažké vnímať moju cestu. Oni to naozaj myslia v dobrom, pozerajú sa na mňa náboženským pohľadom, že moja duša je nesmrteľná, preto im rozumiem, že ma chcú zachrániť pre večný život. Prekáža mi však, že si nedokážu pripustiť, že pre mňa to už nie je dôležité. Mnoho vzťahov sa preto aj prerušilo, čo ma veľmi mrzí.

Ako to vnímala tvoja rodina?

Mám to šťastie, že moja rodina je veriaca, a ja som si tento proces musel prejsť najprv v minilaboratóriu rodiny. Bolo to veľmi náročné, moja mama bola z toho veľmi nešťastná, musela to byť pre ňu veľká bolesť, ale paradoxne u nás v rodine fungoval vždy humor a princíp, že

sa nerobí hneď z komára somár. Problém sa nechá rozplynúť v nejakom časovom úseku a veľa sa o ňom rozpráva. Na základe vzájomných dialógov – a moja mama sa so mnou veľmi rada rozpráva, lebo to zároveň posúva aj jej vnímanie viery – prišlo prijatie. Od rodiny sa to postupne menilo aj v komunite, v práci...

Zo spoločenstva si sa začal aj ty sám včleňovať v období, keď si dával rôzne statusy na sociálne siete, anticirkevné statusy, alebo si napísal text, ktorý bol bolestný pre túto komunitu. Bolo cítiť, že nejde len o intelektuálny prerod, ale že máš problém aj s cirkevnou štruktúrou.

Pri prechode od viery k neviere je dôležité, že ak sa raz odvolávame na raticio, tak by sme v tom mali byť dôslední. Je to úplne prirodzená fáza, že v istom momente tohto procesu začneš cítiť zášť, lebo máš pocit, že si žil dlho v niečom, kde si veril autoritám, a mrzí Ťa, že tie autority nepripustili diskusiu o druhej možnosti.

Niežeby som sa cítil oklamáný, ale mal som pocit, že som nedostal vo svojom živote na výber, ale dostal som všetko tak, že takto to je a hotovo. Toto je podľa mňa veľká chyba výchovy detí vo viere, že v istom momente sa s nimi ne-

diskutuje aj o iných názoroch. Mal som teda aj ja obdobie, keď som do toho pustil emócie. Dnes sa ozývam, už len keď racionálne cítim potrebu sa ozvať zo spoločenského alebo etického hľadiska. Som rád, že sa mi do tejto fázy podarilo dostať.

Pred rokmi si ešte ako novinár podpísal petíciu novinári za život, ktorú podpísali novinári bez ohľadu na vieru. Dnes by si to už asi nepodpísal, či?

Pochádzam z rodiny, kde sme siedmi súrodenci a pre mňa je teda príchod nového človeka jeden z najväčších zázrakov, je to posvätno, pred ktorým mám hlboký rešpekt.

Keď som sa stal neveriacim človekom, chvíľu som rozmýšľal, ako sa s týmto vyrovnáť, či sa mám ozvať a stiahnuť svoj podpis z tej petície, ale potom som si uvedomil jednu vec.

Pre mňa ako človeka, ktorý hľadá a ktorý sa chce spoliehať najmä na vedu, tento nový pohľad znamená, že si chceme počkať na to, ako k tomu raz veda vysloví definitívny verdikt. Ja by som však nikdy neodporučil žene ísť na potrat.

To tvrdí takmer každý liberál...

...áno, ja si uvedomujem, aká to musí byť bolestivá skúsenosť pre ženu, hoci to ako chlap neviem možno úplne

Viesť dialóg s druhou stranou je veľmi dôležité, je to dokonca nutné.

Veľká chyba výchovy detí vo viere je, že v istom momente sa s nimi nediskutuje aj o iných názoroch.

precítiť, lebo si tým nikdy neprejdem tak ako žena.

K čomu si dospel, keď si hľadal odpovede v téme potraty vo vede?

Došiel som k tomu, že ani jedna strana mi nevie dokázať, kedy začína život. Ani veda, ani náboženstvo. Neviem, kam až sa dá cúvať, medzi vedou a náboženstvom neexistuje moment, kde by sa vedeli zhodnúť, kedy vzniká človek.

A keďže nevieš odpovedať, platí, že si na strane ochrany života nenarodeného dieťaťa?

Áno, ale platí aj B, že si neosvojujem právo prikázať človeku, že to za žiadnych okolností nesmie urobiť. A aj preto, že neviem, už by som sa asi nepodpísal pod zákaz interrupcií. Ale prehováral by som každú jednu ženu, aby si dieťa nechala, ak má takú možnosť.

Jediný vedecký argument dnes je jedinečnosť DNA, ktorá je unikátna pre každého človeka už po počatí a v priebehu tehotenstva sa nemení. Spomínaná petícia rieši tento vedecký argument, nie náboženský princíp, s ktorým by si sa musel rozporovať.

Ja som to vtedy podpísal v tom videu sveta, ktoré som mal vtedy, ktoré bolo

do veľkej miery poznačené aj mojím náboženským vnímaním. Dnes si priznávam, že neviem, ako to je. Preto si ako človek nemôžem brať právo dávať príkaz druhým, ako majú konať.

Zaujímavé, mne by prišlo logické, že keď neviem, tak potom neriskujem možnosť, že legitimizujem možné zabitie človeka vzhľadom na ľudské práva.

Pamätám si, že sme o tom mali veľké diskusie, keď som ešte pracoval v Markíze, v rokoch 2010 až 2012, vtedy tiež boli návrhy na úpravu legislatívy.

Tým, že som podpísal petíciu Novinári za život, už som nemohol ďalej novinársky spracovávať túto tému, čomu som úplne rozumel, lebo by mohol byť do toho vkladáný môj osobný postoj.

To však znamená, že aj novinári, ktorí sú za takzvané právo voľby, by nemali novinársky pokrývať túto tému, lebo sú automaticky zaujatí, alebo nie?

Tým, že som chodil za respondentmi a robil som rozhovory, chápal som, že by po podpísaní petície mohli získať dojem, že výsledná reportáž bude ideovo podfarbená.

Medzi novinármi je potom v tomto asi dvojité meter, lebo keď sa Zuzana

Kovačič Hanzelová pridala k iniciatíve práva voľby žien pri protestoch v Poľsku na svojom verejnom Facebooku, ako redaktorka verejnoprávnej televízie, nemala z toho nijaký postih.

Možno je dvojité meter, neviem, ale ja sám som vtedy cítil, že som verejne priklonený k nejakému názoru, dal som svoje meno a tvár pod túto petíciu, tak som mohol veľa ľudí odradiť, aby si tú reportáž vôbec pozreli. Mohli by si povedať, že to robil ten náboženský fanatik, tak to presne vieme, aké to bude...

To by novinári nemali verejne prejavovať svoj názor?

Pravda je, že vo vedení redakcií nikoho nezaujímá, či reportáž o novom štátnom rozpočte ide robiť liberál alebo konzervatívce, hoci to tiež môže mať vplyv na výsledok reportáže. Pri kultúrno-etických otázkach to však riešime možno až príliš, lebo sa to týka názorovej podstaty veci.

Problém nastal v tom, že kto to má potom robiť? S tým si dnešná žurnalistika nevie dať rady. Chýbajú nám odborníci a aj mediátori medzi týmito dvoma skupinami. U nás akoby vymizol pocit, že v týchto témach sa dá viesť dialóg. Problém je aj nájst ľudí, ktorí by boli ochotní spolu diskutovať bez predsudkov.

Kam si sa posunul svojím odklonom od viery?

Zistil som, že som stále taký istý, a nevidím rozdiel medzi ľuďmi veriacimi a neveriacimi. Mnohí neveriaci z môjho okolia majú také hodnoty a tak sa správajú k ľuďom, že to vyzerá, akoby žili podľa princípov kresťanstva.

Všade nájdeš dobrých aj zlých. Láska a úcta k pravde je všade. Len každý má inú cestu, ako prísť k pravde. Kresťan ju má zjavenú, ateista na to ide z opačného konca. Nevieme, čo bude na konci našej cesty.

Ateista si možno viackrát ublíži pri hľadaní správnej cesty, zatiaľ čo veriacich držia nejaké pravidlá, ako napríklad verné manželstvo, čo im pomáha pred-

chádzať zbytočným životným zraneniam...

Poznám rovnako verné manželstvá aj medzi neveriacimi. Mnohí si myslia, že veda ide proti náboženstvu, ale veda sa snaží len prísť na to, čo my to tu vlastne žijeme. Ak by sa teraz zjavil Boh, veda prvá by to uznala, mala by ušetrených ďalších stotisíc rokov skúmania.

Tvrdiš však, že si ateista, neveríš v Boha.

Áno, lebo pre mňa s najväčšou pravdepodobnosťou nie je, nenašiel som pre mňa žiaden relevantný dôkaz, že je.

Ako sa vyrovnávaš s tým, že sú ľudia, ktorí išli opačným smerom. Sú medzi nami konvertiti. Napríklad môj manžel najskôr čítaním kníh prišiel k tomu, že existencia Boha mu dáva zmysel...

Každý človek svojím poctivým hľadaním k niečomu dospel a ja mám k tomu úplný rešpekt. Ja nemôžem za to, že môj mozog funguje takto a tiež ako každý iný neviem, nakoľko mu môžem veriť.

Ak je niečo cesta hľadania, rozmyšľania, ja to beriem a nemôžem to rozporovať. Ja som tiež len hľadal pravdu a čím som bol starší, tým viac odpovedí mi dala skôr veda ako náboženstvo.

Ten proces však nie je ešte ukončený. Aj keď je niekto veriaci, neskončí hľadanie pravdy tým, že som veriaci a stačí. Ďalej hľadá, študuje. Niekto, kto sa uspokojí, že je to tak a koniec, nie je autentický. Život je intelektuálna dynamika, túžba po poznaní je živá.

Dialóg je dôležitý a obe strany by mali doň vstupovať s tým, že sme na ceste a poďme nájsť, či sa to niekde prelína, čo sme zistili my a čo ste už zistili vy. Ak je nejaká pravda, tak musia byť body, kde sa stretneme.

Nechýbajú ti sviatosti ako Eucharistia, spoved?

Nie. Prišiel som k tomu, že by to bolo nepoctivé k nim pristupovať, a zistil som, že bez nich nie som iným človekom. Dokonca mám pocit, že dnes mám viac rád ľudí ako kedysi. Stále ich mám o čosi viac rád. Stále viac sa dojímam nad neúnavnou túžbou si navzájom po-

máhať, obetovať sa pre niečo. Tým, že myslím aj na smrť, tak pri konci by som nechcel nič viac, ako sa obzrieť a povedať si, že som sa snažil byť čo najlepším človekom v každom okamihu svojho života.

Preto si myslím, že v takýchto debatách je potrebné byť tam, kde žijeme, a tvárou v tvár sa rozprávať. Lebo len keď sa pozeráš človeku do očí, tak môžete byť aj najväčší nepriatelia, nedokážete si povedať tie veci tak, ako by ste ich napísali v anonymite cez facebook.

Po rozhovore v SME sa mi ozval jeden kňaz, ktorý mi hovoril, že vníma to, že veľa mladých ľudí odchádza od viery a vidí tie zranenia, čo to robí v rodinách.

Navrhol stretnutie a bol to super rozhovor, úprimne chcel pochopiť zmýšľanie týchto ľudí. Povedal som mu, že všetci chceme, aby sme sa tu v našom štáte mali dobre a tie naše malé vzťahy sa tam prenášajú.

Pre mňa je smutné vidieť, ako dieťa príde do cukrárne, prežehná sa, prv než si dá koláč, a vedľa od stola sa mu vysmieva. A takisto to funguje aj naopak. Ja som teraz na druhej strane, ale vnímam, že tu máme veľké jazvy, a namiesto toho, aby sme sa to snažili hojiť, sypeme tam ešte soľ.

Dialóg medzi týmito svetmi cítim ako svoj záväzok, lebo ja to reálne žijem. Našťastie mi v tom pomáha humor. Keď som minule prišiel k našim, mama mi s úsmevom hovorila, že nevie, či polievka, ktorú varí, je dosť ateistická, že nevie, ako ju urobiť, keďže u nich je jedlo dar Boží (smiech). Zasmejeme sa, ale zároveň cítime, že rozdiely dokáže naša láska zniesť. V tom celom rozdelení nám jednoducho chýba viac lásky.

Celý rozhovor nájdete na nm.sk.

Tomáš Hudák

Slovenský stand-up komik, scenárista, moderátor, textár a bývalý novinár. Pochádza z Čane pri Košiciach, dnes žije v Bratislave.

Tomáš Angelovič, Zuzana Hanusová

Musíte druhým vedieť vysvetliť, prečo veríte

Ked'niekto tvrdí, že jediná forma poznania je veda, alebo naopak, len viera, oba prístupy sú formou ideológie. Ked'niekto povie, že to pravé poznanie mi dáva viera, je to ideológia. Nie je správne, keď nejaký vedec povie, že ja neverím, lebo som vedecky nenašiel, nedokázal Boha. To je hlúposť. A Písmo nám nesmie hovoriť, ako funguje svet prírody, tak ako nám veda nemôže hovoriť, čím je svet pre Boha... Hovorí v rozhovore pre portál nm.sk taliansky profesor Sergio Rondinara, ktorý vyučuje epistemológiu na Univerzitnom inštitúte Sophia so sídlom v Loppiane neďaleko Florencie.

Vyrastali ste v katolíckej rodine alebo ste k viere prišli až v dospelosti?

V Biblii som sa stretol s Ježišom, stretol som ho v Božom slove, ktoré som vnímal, že je adresované mne osobne. Čítal som evanjeliá a bol som oslovený postavou Ježiša, ktorý dokázal dať odpovede na moje najvútornejšie otázky. Takáto bola moja konverzia, v tom čase som mal 16 rokov.

Bol to nejaký presný moment, kedy sa to stalo, alebo to bolo dlhšie obdobie hľadania?

Bol som v období hlbkej krízy, prechádzal som obdobím mládežníckej revolúcie, ktorej výsledok ma veľmi sklamal. Rovnako v škole, v oblasti vzdelávania som sa stretol s veľkým sklamaním, rebeloval som proti rodine, škole, štátu. Bol som nespokojný so všetkým, chcel som sa izolovať. Nakoniec som sa sklamal aj vo svojich priateľoch, ktorí boli so mnou v tejto revolúcii.

Pýtam sa skôr na to, či vo vašom prípade išlo o intelektuálny proces, alebo o osobné dozrievanie?

Bol to skôr osobný proces konverzie. Až kým mi isté dievča povedalo, že ak nezačnem vychádzať zo seba a nezačnem milovať, tak nikdy nepochopím, čo prežívam. Pýtal som sa jej, čo znamená milovať? V mojom ponímaní totiž milovať znamenalo mať rád svoje dievča. Ona mi však povedala, že milovať znamená zabudnúť na seba a venovať sa druhým.

Táto veta sa v tom období stala mojim sloganom, a keď som začal čítať evanjeliá, tak som viac chápal aj hĺbku tejto vety. Bolo to akoby pozvanie vyjsť zo seba.

Keď som urobil prvý skutok lásky v škole a prestal som sa biť s jedným spolužiakom, s ktorým som predtým veľmi rýchlo prešiel od konfliktu k šarvátke, tak som sa mu snažil pomôcť pripraviť sa na jednu skúšku v škole. Pamätám si, že som cítil obrovskú radosť, bol to môj prvý skutok lásky. Začal som sa viac venovať čítaniu evanjelií a táto moja konkrétna láska sa stávala kľúčom, aby som viac rozumel, čo sa tam píše. Čím viac som miloval, tým viac do hĺbky som chápal.

Svoju lásku som zameral na svoju priateľku, na kamarátov, na obyvateľov mesta, v ktorom som žil, vyhľadával som osamelých ľudí. Áno, žili sme s evanjeliovou radikálnosťou. Samozrejme, prešiel som mnohými krízami a hľadaním, sociálne som sa angažoval a vychádzalo to z viery, z evanjeliovkej vety: „Čokoľvek si urobil jednému z mojich najmenších, akoby si mne urobil...“

Čo ste študovali ako prvý? Prírodné vedy, filozofiu alebo teológiu?

V takom poradí, ako sa pýtate. Vždy ma bavili prírodné vedy. Najprv som sa pustil do štúdia z osobnej pohútky, ale keď som si dával otázky, mal som pocit, že to nie je vystihnuteľné, odpovede neprichádzali automaticky, komplexne. Preto som sa začal venovať aj filozofii. Stretával som sa s tým dievča-

tom, ktoré ma naučilo milovať druhých ľudí, a neskôr sa stalo aj mojou snúbenicou. Ona sa venovala štúdiu humanistických predmetov a počas leta som sa spolu s ňou venoval štúdiu filozofie, aby som dostal odpovede na otázky, ktoré som nezískal v prírodovedných predmetoch, po tom, čo som skončil vysokú školu elektrotechnickú.

Viedli ma k tomu aj historické udalosti. V Taliansku som sa nevedel zamestnať, keďže po černo-byľskej kríze sa konalo referendum a zatvárali sa všetky jadrové elektrárne a ja ako jadrový inžinier som nenašiel prácu. Tak som si urobil nový plán a začal som študovať vedeckú filozofiu. Keďže som sa neskôr zaslávil ako fokolárin, Hnutie fokoláre ma požiadalo, aby som študoval aj teológiu.

Prečo teológiu?

Pohnútkou prejsť k filozofii bola vo mne už od mladosti, v dospelosti som však cítil, že sa tomuto štúdiu musím venovať už seriózne. Teológia bola pre mňa veľkým darom, lebo som ju mohol dať do vzťahu s vedou, ale robil som to vždy spôsobom, ako som vysvetľoval už predtým. Nikdy som ich nasilu nespájaj, snažil som ich akoby držať oddelené od seba.

Snažil som sa na to pozeráť tak, ako keby nám istý jazyk hovoril pravdu napríklad o prírodnom úkaze. Veda nám dnes hovorí, že vesmír je starý asi 13,8 miliardy rokov, ale, samozrejme, toto nám nehovorí viera, Písmo. Viera nám o prírode hovorí niečo iné, hovorí, že prírodu stvoril Boh, naopak, toto mi zas nemôže povedať veda.

Čím viac som miloval, tým viac do hĺbky som chápal.

*Veda nám hovorí,
ako sa pohybujú
vesmírne telesá,
viera nám hovorí,
ako dosiahneme
spoločenstvo
s Bohom.*

Neveriaci však neraz argumentujú opačne, kresťanom tvrdia, že cez vedu sa im nepodarilo dospieť k poznaniu a dokázať Boha, a tak tvrdia, že Boh neexistuje. Nerobia teda tú istú chybu, že neoddeľujú vedu od viery?

Istotne. Nie je to správne z racionálneho uhla pohľadu, tieto otázky nie sú podložené epistemologicky, nejde o skutočnosti podložené vedou.

Nie sú formované vo vzťahu, majú iné poznanie o ľudskej osobe, pretože ľudská osoba má rôzne formy poznania, poznáva rôznym spôsobom.

Keď niekto tvrdí, že jediná forma poznania je veda, alebo naopak, len viera, oba prístupy sú formou ideológie. Keď niekto povie, že to pravé poznanie mi dáva viera, je to ideológia. Lebo keď začneš čítať Písmo, zistíš, že Písmo je plné chýb, aj väčších, vedeckých nedostatkov.

Napríklad pre židov pomer obvodu kruhu k jeho priemeru sa rovnal trom, pretože nepoznali Ludolfovo číslo 3,14, nepoznali transcendentné čísla, preto nemôžem klásť otázku nasmerovanú na vedu, na ktorú mi veda nemôže dať odpoveď. Rovnako nemôžem dať otázku smerom k viere, ak sa viera nevie vyjadriť k tejto téme.

Skúste vysvetliť prečo.

Lebo používajú odlišné metódy. Istotne nie je správne, keď nejaký vedec povie, že neverí, lebo vedecky nenašiel, nedokázal Boha. To je hlúposť. Môžeš povedať, že neveríš, a ja ťa budem rešpektovať, ale budeš to tvrdiť ako človek, nie ako vedec. Pretože ako vedec, ak máš skutočné poznanie o vede, vieš, že Boh nie je prírodným úkazom, ktorý môžeš poznávať prostredníctvom vedy.

Čo tým myslíte?

Na toto som neprišiel ja, ale Galileo Galilei, keď ho obvinili, že bol zástancom Kopernikovej teórie, teda že veril, že Zem sa točí okolo Slnka. V tom období ľudia verili opak, teda že Zem stojí a Slnko sa okolo neho pohybuje, a toto presvedčenie bolo astronomickým i filozofickým pohľadom, vychádzalo zo

starej gréckej filozofie Ptolemaia alebo Aristotelovej fyziky.

Tieto tvrdenia boli vtedy potvrdené aj vierou i samotným Svätým písmom. Napríklad v *Knihe prísloví* alebo v *Knihe Jozue*, keď sa píše *zastav sa, Slnko*, akoby chcel povedať, že Zem je fixná, ale Slnko krúži. Čiže keď čelí týmto obviňeniam, snaží sa dôjsť k istému záveru, čo je vlastne hodnotou vedy, ktorá práve vtedy vznikala.

Galileo nakoniec dospel k tomu, že existuje istá nezlučiteľnosť medzi vierou a vedou. Sú to odpovede, ktoré musel ako intelektuál ponúknuť tým, ktorí ho vo vtedajšom kresťanskom svete obviňovali, že bol heretik. Pretože aj Kongregácia svätého oficína ho vyhlásila za heretika. Dnes však vieme, že to nie je heréza, lebo Písmo nám nesmie hovoriť, ako funguje svet prírody, tak ako nám veda nemôže hovoriť, čím je svet pre Boha.

Čím je svet pre Boha?

Je plodom lásky voči nám. Istá Galileiho veta v pôvodnom talianskom jazyku zo 16. storočia znela asi takto, skúsím ju pretlmočiť do súčasného jazyka: „Veda nám hovorí, ako funguje nebo, viera nám hovorí, ako sa môžeme dostať do neba.“ Veda nám hovorí, ako sa pohybujú vesmírne telesá, viera nám hovorí, ako dosiahneme spoločenstvo s Bohom. Tieto dva prístupy majú dva rôzne ciele a to je jasné už od počiatkov modernej vedy.

Žiaľ, ešte aj dnes máme veľa ľudí, ktorí sú zástancami fideistického prístupu alebo vedeckého pohľadu na svet, a takýmto spôsobom vzniká napätie. Nie je to správny postoj. Sú to dve formy ideológie.

Ideológia v akom zmysle?

Už Prvý vatikánsky koncil v roku 1870 odsudzuje racionalizmus, teda smer, ktorý tvrdí, že len cez poznanie vedy dosiahneme plnosť šťastia, ale odsudzuje zároveň aj fideizmus, teda tých, ktorí tvrdia, že stačí viera, aby sme dosiahli spojenie s Bohom. Viera si neustále vyžaduje aj rozum, poznanie.

Keď v nedeľu hovoríme Vyznanie viery, tak tým vyjadrujeme svoju vieru, ale na to, aby to bol ľudský počin, toto naše Krédo by malo byť zároveň aj racionálne, mali by sme mu rozumieť.

Ak ho nebudeme vedieť racionálne vyjadriť, tak to nie je ľudský čin. Ľudský čin si totiž vždy vyžaduje aj rozum.

Viera nevylučuje ľudské schopnosti, naopak, predpokladá ich. Veľmi dobre to hovorí aj Sväté písmo v *Prvom Petrovom liste*, tretej kapitole, 15. verši, keď hovorí: Budte „... stále pripravení obhájiť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás“. Musíte druhým vedieť vysvetliť, prečo veríte, dať im racionálne vysvetlenie. A toto vysvetlenie netvorí len vedecké poznanie. Môžete pokojne povedať aj to, že ja som stretol Ježiša.

Toto je ťažko vysvetliteľná skúsenosť...

Stačí povedať, stretol som ho cez osobu, cez Písmo, cez spoločenstvo. Áno, stretol som sa so Zmŕtvychvstalým a toto je moja viera. Musím túto svoju vieru aj vždy skúmať cez rozum. Ako je možné, že Ježiš sa stal človekom, že Boh sa stal človekom v Ježišovi? Túto otázku si nemôžem neklásť.

Boh sa vteluje ako skutočný človek a pravý Boh, teda je to osoba, ktorá má dve prirodzenosti, dve podstaty. Ako je možné, aby osoba mala dve podstaty? To je otázka, ktorú si musíme klásť. Lebo toto je teológia. Každý z nás je teológ, keď dá do pohybu poznanie a rozum v rámci života viery. Pre kresťana viera a veda by nemali byť nikdy oddelené, vždy napredujú spoločne, jedna vedľa druhej. Pre pohodlnosť nášho uvažovania ich neraz oddeľujeme, ale netreba ich od seba odtrhnúť.

Ak teda niekto oddeľuje vieru a vedu, znamená to, že nikdy nemal vieru? Teda možno práve preto tvrdí, že Boh neexistuje?

Veda nikdy nemôže dať odpovede na otázky viery. Ani pápež nenájde odpovede na vieru vo vede. Ak si niekto kladie otázku, prečo je strom zelený, tak veda mu dá odpoveď. No ak si kladiete otázku, prečo vôbec existuje strom, aký je zmysel jeho existencie?

Veda neponúka odpovede existencného charakteru, odpovede o zmysle bytia. Práve preto potrebujeme aj zjavenie, lebo to nám dáva odpovede o zmysle bytia. Odpovedou je, že Boh ňu miluje. Na druhej strane však racionálne témy môžu človeka priviesť k idei Boha, ktorý nie je Bohom kresťanským,

Ježiš nie je pomôckou na prekonávanie bolesti, Ježiš opustený je absencia odpovede.

môže to byť boh filozofov, alebo boh abstraktna, ale kresťanského Boha nájdeš v Božom slove, v spoločenstve, v Eucharistii, v láske.

Vy ste ako vedec nemali nikdy pokúšanie, že Boh neexistuje? Spomínali ste svoju konverziu v šestnástich, stali ste sa jadrovým inžinierom, nikdy ste nemali neskôr pochybnosti o viere?

Nie. Mal som rôzne pochybnosti, ale nie pochybnosti o existencii Boha. Spomínam si, mal som raz jedného suseda a ten mal dieťa, ktoré malo nádor na oku. Tento nádor sa pri počiatočnom vyšetrení nenašiel, lebo bol maličký, a tento chlapec nielen prišiel o oko, ale nádor sa rozšíril aj do mozgu a on prišiel o schopnosť hýbať sa. Dodnes je pripútaný na vozík. Toto bolo pre moje prežívanie viery veľký problém a kladol som si otázku, ako môže Boh dopustiť, aby sa také niečo stalo.

Toto sú ešte skľučujúcejšie otázky ako tie, ktoré sa týkajú existencie Boha. Otázka existencie Boha je čisto racionálnou otázkou, ale tu sa dotýkame otázky existencie konkrétnej osoby.

Obraciam sa na Boha, ktorý je láska, a pýtam sa, prečo nakoniec dopustí niečo také? Dopustiš, aby nevinné dieťa až tak veľmi trpelo? Tento druh otázky stavia pred postoj neistoty, najmä zoči-voči absurdnosti utrpenia.

V tom čase som už študoval teológiu a so svojou otázkou som sa obracal na Ježiša a pýtal som sa ho, aký má teda obraz o utrpení nevinného? Pochopil som, že obrazom trpiaceho nevinného je Ježiš sám, on je obrazom najvyššej miery utrpenia. On bol tiež nevinný, neurobil nič, za čo by musel trpieť. Takýto postoj otvára vnímanie utrpenia cez osobný pohľad. Keď vnímame Ježišovo utrpenie, jeho opustenosť od Otca, tak sa otvárame existenčnej forme pochopenia utrpenia. Z racionálneho pohľadu nikdy nenájdeme odpoveď.

Takéto vnímanie má racionálnemu človeku pomôcť znášať bolesť?

Obraz opusteného Ježiša nemôžme brať ako tabletku na bolesť hlavy.

Ježiš opustený je tou bolesťou hlavy. Ak máme nejaký problém, v mojom prípade to bolo dieťa s nádorom, odpoveď, či chceme alebo nechceme, nenájdeme, keď hľadáme sami na seba. Jedine ak hľadáme na Ježiša opusteného. Akú dal Ježiš odpoveď samému sebe?

Ježiš nie je pomôckou na prekonávanie bolestí. Ježiš opustený je absencia odpovede. Pretože sám Otec neodpovedá Ježišovi na kríži. Čiže otázky o nespravodlivosti a utrpení v spoločnosti, v Cirkvi, v našich životoch nosím v sebe aj ja, ale nie sú to otázky o samotnej existencii Boha.

Hľadali ste vo vede aspoň akési potvrdenie svojej vlastnej viery?

Nie, ja nepotrebujem potvrdenie svojej viery, pretože viem, že veda mi nemôže dať odpovede na otázky viery, nie je predmetom skúmania vedy.

Samozrejme, vo viere treba rásť. Viera nám nie je daná raz a navždy. Potrebné je čeliť otázkam, ktoré nám prináša svet, tak, že vedíme dialóg.

Dvadsať rokov pracujem v oblasti výskumu medzi univerzitnými profesormi a naša oblasť sa dotýka práve oblasti vzťahu vedy a viery.

Sú medzi nami filozofi, vedci a teológovia, väčšina sú však vedci, filozofi a sú medzi nami zástancovia rôznych filozofických prúdov, rovnako teológovia vychádzajú z rôznych teologických prístupov, sú medzi nami aj protestantskí teológovia, sú tam nekatolícki vedci, židia a tiež neveriaci. Sú s nami aj neveriaci vedci, ktorí pracujú na výskume vzťahu medzi vedou a vierou, medzi vedou a racionálnosťou viery. Sú obrovským prínosom, lebo nám otvárajú nové pohľady, a čím viac sa snažíme ich pochopiť, tým hlbšie vstupujeme do oblasti, kde by sme sa možno nikdy nedostali a nikdy by sme si nekladli otázky, aké si kladú oni. Je nás viac ako 80, ale ja sa necítim byť ani jedným z týchto troch kategórií, som niekto, kto sa snaží stmeliť tieto tri kategórie, som akýmsi tlmočníkom pri týchto našich stretnutiach. Snažím sa pretlmočiť do vedeckého jazyka to, čo je vyslovené zo strany teoló-

gov alebo filozofov a zase naopak. Cítim, že dialóg je naozaj niečím veľmi vzácnym a dôležitým, lebo takto môžeme rásť spoločne. Nemáme však v skupine ľudí, ktorí by zastávali ideologické stanovisko. Ideológie totiž nie sú schopné viesť dialóg, pretože nerešpektujú racionálnosť toho druhého.

Ako môžeme pochopiť poznaním tvrdenie, že viera je dar?

Viera je dar v tom zmysle, že človek má istú otvorenosť voči Božiemu tajomstvu. Boh sa dáva cez toto tajomstvo človeku a to je dar. Teologicky to nazývame milosť. Je to sám Boh, ktorý sa dáva ľudstvu v osobe Ježiša, keď sa s Ježišom stretneme, tým, že čítame evanjeliá, že milujeme druhých, cítime, že nám to pomáha rásť v človečenstve a nie sme už tými, akými sme boli predtým. Toto je jedna z najväčších paradigiem, ktoré kresťanstvo prinieslo, paradigma evolúcie.

Ako to myslíte?

Kresťanská skúsenosť je v podstate skúsenosťou vývoja človeka, osoby. Pretože osoba je povolaná stať sa druhým Kristom. Kresťanská skúsenosť je skúsenosťou premeny všetkých v Ježiša, pretože to on nás privádza k spoločenstvu s Otcom. To robíme životom podľa Božej vôle, cez život slova, Eucharistiu, vzájomnú lásku. Takýmto spôsobom sa Boh dáva nám a toto je dar, pretože cítime, že sa nerodí v nás, nevychádza z našich čností, nezávisí od našej inteligencie, nerodí sa vďaka našej rozumnosti, ale tento dar nám bol daný zadarmo.

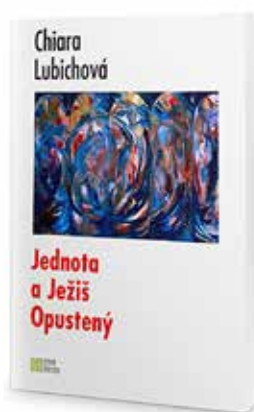
Celý rozhovor nájdete na nm.sk.

Sergio Rondinara

Vyštudoval nukleárne inžinierstvo na Univerzite Sapienza v Ríme, filozofiu a teológiu na Pápežskej Gregorovej univerzite. Je profesorom a autorom množstva kníh s tematikou vzťahu vedy a viery.

#somedomaačítam

prvá edícia kníh Spiritualita
posledné kusy
v predaji

2 €
za knihu

www.obchod.nm.sk

**Bratislavské
Hanusove
dni**

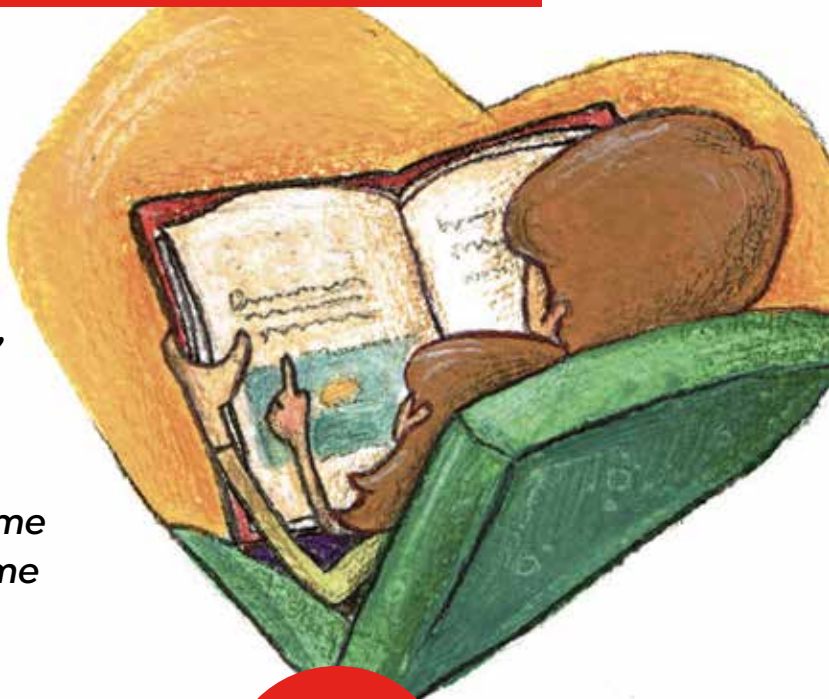

Záznamy z diskusií nájdete na www.hanusovedni.sk.

cesta objavovaním pokračuje

Láske sa treba učiť

Na jeseň 2019 sme vydali prvú zo série kníh, ktoré môžu byť rodičom, ale aj pedagógom nápomocné vo výchove a dialógu s deťmi o objavovaní emócií, vzťahov a sexuality. Tejto téme sa s odborníkmi venujeme aj v roku 2020. V septembri privítame na Slovensku autorov kníhy.

**predpredaj
máj 2020**

**AKO NA SEXUÁLNU
VÝCHOVU?
JE TO NA NÁS!**

**registrácia
máj 2020**

konferencia

Bratislava 19/9/2020

diskusia s autormi

Košice 20/9/2020